

AINEVALDKOND

“Keel ja kirjandus”

Ainevaldkonna õppeained

Ainevaldkonna kohustuslikud õppeained on eesti keel ja kirjandus. Eesti keelt õpitakse 1.–9. klassini, kirjandust 5.–9. klassini.

Eesti ja kirjanduse nädalatundide jaotumine kooliastmeti.

I kooliaste eesti keel – 19 nädalatundi

II kooliaste, eesti keel – 12 nädalatundi, kirjandus – 4 nädalatundi,

III kooliaste eesti keel – 6 nädalatundi, kirjandus – 6 nädalatundi

Keele- ja kirjanduspädevus

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärgiks põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, see tähendab suutlikkus mõista eakohaseid ilukirjandustekste ja nende osatähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos ning tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku ja iseenda identiteedi alust; keeleteadlikkus ja oskus end vastavalt suhtlussituatsioonile ja keelekasutuseesmärkidele nii suuliselt kui ka kirjalikult väljendada; arusaamine, et lugemine teeb vaimselt rikkamaks. Keele ja kirjanduse õpetamisega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit;
- 2) tajub keeleoskust õpioskuste alusena ning oma identiteedi olulise osana;
- 3) on omandanud põhiteadmised keelest ning õigekirjaoskuse;
- 4) on keeleteadlik, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;
- 5) kuulab, loeb ja kirjutab mõtestatult eri liiki tekste ning esitab teavet eri viisidel;

- 6) kasutab asjakohaselt eri suhtluskanaleid; suudab leida, kriitiliselt hinnata ning kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
- 7) tunneb ja väärtustab nii rahvuskirjandust kui ka teiste rahvaste kirjandust, nii oma rahvuslikku pärimuskultuuri kui ka kodumaa kultuuritraditsioone ning kultuurilist mitmekesisust;
- 8) on lugenud eakohast väärtkirjandust, kujundanud kirjanduse kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning rikastanud mõtte- ja tundemaailma, arenenud isiksusena;
- 9) tajub kirjandusteost kui kunstiteost, mõistab teose sisu ning hindab selle kunstilisi väärtusi;
- 10) suudab kujundada ja väljendada oma isiklikku arvamust ning tunnustab ja arvestab teiste inimeste arvamust;
- 11) väärtustab ausust ja õiglust ning inimväärikat ja vastutustundelist käitumist;
- 12) oskab õppida, hangib teavet eri allikatest ning kasutab sõnaraamatuid ja käsiraamatuid.

Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Keel on rahvuskultuuri ja rahvusliku identiteedi kandja ning tema valdamine kõnes ja kirjas on inimese mõtlemisvõime kujunemise, vaimse arengu ning sotsialiseerumise alus ja eeldusi. Eesti keele hea valdamine on eduka õppimise eeldus kõigis õppeaineis. Ainevaldkonna õppeained põhikoolis toetavad eeskätt õpilase emakeele- ja kirjanduspädevuse ning kommunikatiivsete oskuste arengut. Ainevaldkonna õppeainetes omandatakse keele- ja kirjandusteadmisi ning erinevaid lugemise, kirjutamise ja suhtlemise kogemusi. Teadmiste ning kogemuste alusel kujuneb õpilasest teadlik, aktiivne ja vastutustundlik lugeja, kirjutaja ning suhtleja. Ainevaldkonna õppeained toetavad ka õpilase identiteedi ja enesetunnetuse kujunemist ning kultuurilist ja sotsiaalset arengut. 1.-4. klassini on eesti keel õppeaine, mille õppimine arendab kõiki keelelisi osaoskusi (kõnelemine, kuulamine, lugemine, kirjutamine, õigekeelsus) nii teabe- ja tarbetekstide kui ka kirjandustekstide lugemise, reflekteerimise ja kirjutamise toel. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eri õppeained, mida seob tekstikeskne käsitlusviis ning keeleliste osaoskuste arendamine. Kirjandusõpetus taotleb küll eeskätt õpilaste kirjandushuvi ja lugejavõimete kujunemist ning kõlbelis-emotsionaalset arengut kirjandusteoste lugemise ja mõtestamise toel, kuid kirjandustundides vaadeldakse ka ilukirjanduskeele eripära ning arendatakse õpilaste suulist ja kirjalikku väljendusoskust. Ainevaldkonna õppeainete lõimimise põhialus on avar käsitlus tekstidest, hõlmates nii suulisi

kui ka kirjalikke, tarbe- ja ilukirjandustekste, samuti pildilise, graafilise ning teiste tekstiliikide kombinatsioone. Ainevaldkonna õppeainete koostoimes omandatakse teiste õppeainete õppimiseks vajalikke kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisstrateegiaid, kujuneb soov ning oskus oma mõtteid väljendada. Keelekasutust ning oskust tekste mõista ja luua arendatakse teksti- ja õigekeelsusõpetuse kaudu. Eesti keelt ja kirjandust õppides omandab õpilane keelelise suhtluse oskused ja vilumused, õpib oma mõtteid ning tundeid väljendama, kuulnud ja loetud analüüsima ning kogutud teavet üldistama. Kirjanduse lugemine ja käsitlemine tundides avardab õpilase kultuuri- ja elukogemusi, rikastab sõnavara, soodustab kirjandushuvi ning lugejavõimete ja isiksuse arengut. Eesti keel ja kirjandus toetavad õpilaste keelepädevuse ja kommunikatiivsete oskuste kujunemist ning esteetilist, kultuurilist ja sotsiaalset arengut.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE AINEVALDKONNA ÕPPEAINETES

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kaudu kujundatakse õpilastes kõiki üldpädevusi. Seda tehakse tekstide lugemise, arutlemise ja kirjutamise kaudu ning kasutades mitmesuguseid koostöövorme (ühisarutelud, projektid jne). Saavutatud üldpädevused kajastuvad tekstiloomes, esitlustes, arutlustes. Käsitlev kirjanus toetab otseselt väärtuskasvatust ja on oluline väärtushinnangute ning käitumise kujundamisel.

Väärtuste kujundamist toetavad projektipäevad, emakeelepäeva esitluste tegemine, omaloomingukogumike väljaandmine.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Kirjandusõpetuses kujundatakse kõlbelisi ja esteetilisi-emotsionaalseid väärtusi ning kultuuriväärtuste mõistmist ilukirjandus- ja aimetekstide kaudu. Keeleõpetus rõhutab vaimseid ja kultuuriväärtusi: keele kui rahvuskultuuri kandja tähtsust, keeleoskust kui inimese identiteedi olulist osa. Keeleõpetuses väärtustatakse funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Keele- ja kirjandustundides kasutatava paaris- ja rühmatöö käigus kujundatakse koostööoskust, julgustatakse oma arvamust välja ütleva, kaaslaste ideid tunnustama ja teistega arvestama, ühiseid seisukohti otsima. Eri laadi ülesannete kaudu kujundatakse oskust suhelda eetiliselt ja olusid arvestades nii suuliselt kui ka kirjalikult, nii vahetult kui ka veebikeskkonnas.

Enesemääratluspädevus. Tekstide üle arutledes kujundatakse õpilastes positiivset minapilti. Õpiolukordades luuakse võimalused suhestuda käsitletavate teemadega, loovülesannete kaudu tuuakse esile õpilaste eripärad ja anded, vormitakse maailmavaade.

Õpipädevus. Keele- ja kirjandustundides arendatakse kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, erinevatest allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.

Suhtluspädevus. Keele- ja kirjandustundides kujundatakse suulise ja kirjaliku suhtluse oskust, suhtluspartneri ja tema suulise ja kirjaliku kõne mõistmist, suhtluspartneriga arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamist ja põhjendamist oskust. Õppetegevuse ja õppetekstide kaudu pannakse alus õpilaste diskuteerimis- ja väitlemis- ning tänapäevasele kirjaliku suhtlemise oskusele.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus. Teabetekstide abil arendatakse oskust lugeda teabegraafikat või muul viisil visuaalselt esitatud infot, leida arvandmeid, lugeda ja mõista tabelite, skeemide, graafikute ning diagrammidena esitatud infot ning seda analüüsida, sõnalise teabega seostada ja tõlgendada. Vanemates tekstides kasutatud mõõtühikute teisendamise kaudu edendatakse arvutusoskust. Õpitakse eristama teaduslikku teavet ilukirjanduslikust ja populaarteaduslikust teabest ning kasutama tehnoloogilisi abivahendeid tekstide loomisel, korrigeerimisel ja esitamisel.

Ettevõtlikkuspädevus. Ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamisega, nende suhtes seisukoha võtmise ja neile lahenduste otsimisega nii keele- ja kirjandustundides kui ka loovtöodes. Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest. Projekt „Eesti toidud-ise kirjutun retsepti ja teen valmis“ 1-9.klassini. Ainekavasid läbivad projektid: „Mihklilaat“, „Jõululaat“, „Kevadlaat“.

Digipädevus. Digipädevus kujutab endast tänapäevaste tehnoloogiliste vahendite kasutamise eri õpioskuste arendamisel nii individuaalsel õppimisel kui rühmatööna. Õpilane tunneb eri õpikeskkondi ja oskab nendes orienteeruda, võrrelda teabe õigsust ja analüüsida tehtavat. See on pidevalt arenev ja lõputuid võimalusi pakkuv oskus nii eesti keeles kui kirjanduses ning kõigis teistes ainetes. Tundides kasutatavad internetipõhised lisamaterjalid aitavad õpilastel luua teadmisi info otsimisvõimalustest, selle õigsuse hindamisest ja annavad ülevaate, milliseid

keskkondi on soovitatav kasutada. Õpitakse kasutama veebipõhiseid õpikeskkondi, õpiroboteid. Õpitakse kasutama lauaarvutit, sülearvutit, tahvelarvutit ja mobiiltelefoni info otsimiseks, õppematerjali paremaks omandamiseks ja kinnistamiseks, rühmatöö tegemiseks. Eesti ringhäälingu arhiivist (www.err.arhiiv.ee) saadavad filmid, lavastused ja telesaated on keele ja kirjanduse õppetöös näitlikustamiseks. ERR kodulehel olevad kuuldemängud, vestlussaated ja raadiosaated kannavad sama eesmärki. Rahvakalendri tähtpäevade ja traditsioonide tutvustamiseks sobiv folklore.ee lehekülg.

Erinevaid pädevusi saab arendada meediatekstide uurimisega erinevates meediaväljaannetes internetis. Iseseisvust arendavad nii teabe hankimine eri meedia- ja teabetekstidest. Eesti keele puhul ka sõnaraamatute kasutamine eki.ee leheküljelt õigete sõnavormide leidmine. Digikeskkondadest on kasutusel Taskutark, Opiq, Answergarden, Kahhoot, Learningapps.com, Padlet, Socrative, Menti.com. Robotitena Lego Education Wedo 2.0, Mindstorms EV3, Lego Education Spike Prime, Makeblock Codey Rocky, digitaalne mikrofon.

Õppeaine lõimingu võimalused teiste ainevaldkondadega

Ainevaldkonna õppeained toetavad teiste valdkonnapädevuste saavutamist, sest keele- ja kirjandustundides arendavad õpilased oma suulist ja kirjalikku väljendusoskust ning suhtlusoskust, õpivad lugema ja mõistma eri liiki tekste, arendavad oma sõnavara ning avardavad maailmapilti; õpivad kirjutama eri tüüpi tekste; õpivad koostama ning vormistama uurimistööd; harjuvad kasutama sõnaraamatuid ning käsiraamatuid.

Võõrkeeled. Võõrkeelte grammatilist süsteemi tundma õppides on toeks emakeeletundides omandatud keelemõisted, võõrsõnade õppimine soodustab võõrkeelte õppimist. Väliskirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu, õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi õpitava keele maa, selle kultuuri ning kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika. Matemaatika õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Samas eeldab heade õpitulemuste ja korrektse keelekasutuse saavutamist, et ka matemaatikatundides töötataks tekstiga õppesisu või -

ülesande mõistmise nimel ning nõutaks elementaarsete õigekirjanõuete järgimist kirjalikes töödes.

Loodusained. Loodusainete õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd. Õpilane peab õppima õigesti kirjutama kohanimedid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. Loodusalased tekstid eesti keele õppekirjanduses ning loetavas ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist, kujutluspiltide teket ja emotsionaalset mõju lugejale. Loodusluule lugemine ja esitamine, sellega seotud emotsionaalsed elamused, samuti kirjandusteose looduskirjelduse kui kunstilise kujundi analüüs, selle tähenduse mõistmine teose kontekstis ergastab tähelepanu looduse ilule ja väärtustab loodust kui esteetiliste elamuste allikat.

Sotsiaalained. Sotsiaalainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Samaaegu toetavad sotsiaalaineid õppides omandatud teadmised ajaloost, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimesest kirjandusteostes kajastatud ühiskonnaelu probleemide ja inimsuhete mõistmist. Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajaloosündmuste nimetuste õigekirja norme; ajaloo- ja ühiskonnatundides tuleks neid teadmisi konkreetsete näidete toel kinnistada. Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi on tarvis ning neid arendatakse nii ainevaldkonna kui ka sotsiaalainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades.

Kunstiained. Kunstiainete õpet toetab eeskätt kirjanduse kui kunstiaine õppimine. Kirjandusteose analüüs seostatuna illustatsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami terviklik käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete komponentide eritlemist ja 5 analüüsi, mida võiks teha koostöös kunstiopetajaga. Kirjandusteose käsitlemise illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest, eri muusikavoolude eripärast ja seostest ajastu kunstisuundumustega.

Kehaline kasvatus. Meedia- ja kirjandustekstide valiku kaudu saadakse elukogemusi. Plakateid ja esitlusi koostades kujundatakse tervist väärtustavat eluhoiakut. Väitlustes

propageeritakse tervislikku eluviisi ning dramatiseeringutes ja rollimängudes saab läbi mängida mitmesuguseid elulisi olukordi.

Tehnoloogia. Õppe- ja teabetekstide kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamise kaasnemise võimalusi ja ohte, kasutada eetilisel nüüdisaegset tehnoloogiat oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonna kujundamisel ning järgida tehnilisi vahendeid kasutades ohutus- ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid

Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Eesti keele kui õppeaine õppetegevust kavandades ja korraldades põhikoolis:

- 1) peetakse silmas õppekava alusväärtusi, üldpädevusi, õppeaine eesmärke ja õpitulemusi ning toetatakse lõimingu teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) jälgitakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- 3) võimaldatakse õppida üksi ja koos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) arvestatakse õpilaste individuaalseid iseärasusi ning kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad sobiva pingutustasemega õppida;
- 5) kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: arvutiklass, muuseum, näitus, raamatukogu;
- 7) kasutatakse mitmekesist õppemetoodikat, sh aktiivõpet: esitamine, rollimäng, loovtöö kirjutamine, arutelu, diskussioon, väitlus, õpimapi ja uurimistöo koostamine, projektõpe.

Kirjanduse kui õppeaine õppetegevused

Kirjanduse õppe-eesmärkidest ja õpitulemustest lähtuvalt on kirjandustunni õppetegevused seotud ilukirjanduse ja kultuuriteemaliste teabetekstide, sh esseistika lugemise, analüüsi ja tõlgendamise, ent ka suulise ning kirjaliku eneseväljendusega. Lugeja- ja tekstikeskse kirjandusõpetusega asetub esikohale lugemine ning sellega seotud tegevused, tahaplaanile jääb kirjanduslugu. Kirjandustunnis kasutatakse eri kirjandusteaduslikke meetodeid. Õppetegevused peavad aitama loetusse süveneda, seda analüüsida, sünteesida, võrrelda, Imavere Põhikooli õppekava ainevaldkond „Keel ja kirjandus“ põhikoolis

hinnata ja praktilises tegevuses kasutada. Kirjandusega tegeldes tuleks vältida meetodi ühekülsust. Kasutada erinevaid võimalusi:

- 1) analüüsida kirjandusteost ajastu kultuuritervikus, seoses ajaloo, inglise keele, kunsti ja filosoofiaga;
- 2) vaadelda kirjandusteost kui kirjaniku elu peegeldust ja edasiarendust;
- 3) uurida teksti struktuuriosade suhteid ja tähendust: nii lugedes kui ka ise kirjutades;
- 4) analüüsida teksti jutustuse seisukohalt: luua aega ja tegevuskohta, joonistada üles tekstiruume, uurida süžee ja faabula seoseid, narratiivsust jm;
- 5) mõtestada lahti väite võtmesõnu; sõnastada oma arvamust või küsimusi, argumenteerida; leida olulist ja seostada seda varem loetuga, struktureerida teavet ning edastada seda graafiliselt;
- 6) võrrelda ja vastandada teavet, tuua esile ühiseid ning eriomaseid jooni;
- 7) leida tekstidevahelisi seoseid: narratiivis, kompositsioonis, tegelastes, episoodides, motiivides, üksiksõnades ja fraasides;
- 8) leida arhitektuaalseid seoseid: süžeedes, tegelastüüpides, motiivides, väljendites;
- 9) teisendada teksti teise žanrisse;
- 10) analüüsida eri stiile, nende segunemist kirjandustekstis;
- 11) võrrelda ilukirjanduse väljendusvahendeid filmi- ja teatrikunsti võtetega;
- 12) tegelda kunstiteose poetikaga, uurida oma lugemisostkust, -eelistusi ja lugejaajalugu, erinevaid lugejagruppe ning lugemismudeleid.

Kirjandusõpetuse eesmäärke aitavad saavutada kirjandusteoste motiividel loodud või kirjanduslugu tutvustavate mängu- ja tõsielufilmide vaatamine, helisalvestiste kuulamine, samuti teatri ja muuseumi külastused ning nende tegevustega seotud ülesanded. Ilukirjandustekstide kõrval loetakse kirjandustunnis ka kirjandusõpet toetavaid metatekste. See süvendab oskust kasutada erinevaid teabevahendeid ja kujundab kriitilist suhtumist internetiallikatesse. Esseistikat või kirjanduskriitikat lugedes, seda kirjandusteose analüüsil kasutades kasvab oskus korrektselt tsiteerida ja refereerida, kujuneb arusaam autoriõigusest ning plagiaadist. Eakohaselt valitud kirjanduskriitika lugemine toetab tööd tervikteostega, pakkudes isikust, ajastust, kultuurist vm lähtuvaid eri tõlgendusvõimalusi, õpetades ühtlasi

tekstisse kriitiliselt suhtuma. Õpetlik on otsida teavet teose probleemide, ideede, tegevusaja ja -kohtade jms kohta; leida teksti põhiidee ning seostada seda oma elu- ja lugemiskogemusega; esile tõsta ja ümber sõnastada olulisi mõtteid; teha loetust kokkuvõtte või esitada teavet teises vormis; sõnastada poolt ja vastuargumente; esitada teksti kohta küsimusi või neile vastata; analüüsida teksti põhjal koostatud väiteid. Tekstipoeetilise lähenemise puhul on soovitatav tekstide ühiseid ja eriomaseid jooni sedastav võrdlusmeetod. Kirjandustunnis käsitletut aitab kinnistada õpitu suuline ja kirjalik rakendamine. Selleks võib kasutada mitmeid analüüside, arutluste ja loovtööde kirjutamise võimalusi ning suulise eneseväljenduse võtteid (rühmatöö esitlused, ettekanded, kõned, väitlused). Nii teoste tõlgendamisel kui ka esinemisoskuse ja -julguse arendamisel on olulisel kohal ka rollimängud ja dramatiseeringud. Õppetegevust planeerides on soovitatav lähtuda aktiivõppe (sh avastus-, uurimis-, probleem- ja projektõppe) põhimõtetest, võimaldades õpilastel töötada nii üksi, paaris kui ka rühmas, et arendada nende koostööoskusi ja vastutustunnet. Terviklikult käsitletavate teoste loend ei ole suletud ega ammendav, igal kirjandusõpetajal on vabadus valida nimetatute asemele või neile lisaks teisi teemakohaseid tekste ja teoseid, sh uudiskirjanduse hulgast. Rõhutades ainekava avatud kirjanduse valikule, on kultuuri järjepidevuse huvides siiski vaja tunda tüvitekste. Tervikkäsitluseks mõeldud teoste hulgast valib õpetaja igas klassis käsitlemiseks vähemalt neli. Õpetaja võib kirjandusteoseid valides arvestada õpilase eelistusi ning kultuurilis-rahvuslikku eripära.

Hindamise alused

Põhikoolis lähtutakse hindamisel vastavatest riikliku õppekava üldosa sätetest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste) ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute või numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid.

I kooliastmes hinnatakse õpilase:

- 1) suulist keelekasutust-, s.o kõnelemist ja kuulamist;
- 2) lugemist, s.o lugemistehnikat, teksti mõistmist ja vabalugemist;
- 3) kirjutamist, s.o kirjatehnikat, õigekirja ja kirjalikku tekstiloomet.

Kujundav hindamine

1) Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämistele kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisele õppimisele ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundava hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämist ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut.

2) Õppetunni vältel saab õpilane enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste (sealhulgas üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatuseesmärkide ja läbivate teemade) kohta.

3) Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust eesmärgi seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni.

4) Kujundava hindamise ühe vahendina võib kasutada õpimappi. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet. Õpimappe võib koostada aine- ja valdkonnapõhiselt, läbivate teemade või üldpädevuste kohta.

Teadmiste ja oskuste hindamine kui kokkuvõtivate hinnete alus

* Õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse õpilase õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja tema õppele püstitatud eesmärkidega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes.

Hindamisel viie palli süsteemis:

* hindegaga „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid;

* hindegaga „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;

* hindegaga „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisele õppimisele või edasises elus

* hindegaga „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus;

* hindegaga „arvestatud” arvestatakse hariduslike erivajadustega õpilase hindamisel

*hindegaga „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.

Viie palli süsteemis hinnatavate kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest, et kui kasutatakse punktiarvestust ja õpetaja ei ole andnud teada teisiti, koostatakse tööd nii, et hindegaga „5” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust, hindegaga „4” 75–89%, hindegaga „3” 50–74%, hindegaga „2” 20–49% ning hindegaga „1” 0–19%. Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine, võib kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust hinnata hindegaga „nõrk”.

Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindegaga „puudulik” või „nõrk” või on hinne jäänud panemata, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks kahe nädala jooksul alates töö kätte saamise ajast. Järelevastamise ja järeltööde sooritamise kord sätestatakse kooli õppekavas.

Füüsiline õpikeskkond

Valdav osa eesti keele ja kirjanduse õpet toimub klassis, kus saab mööblit sobivalt ümber paigutada rühmatööks ning ümarlauavestlusteks. Klassiruumis kasutatakse õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikoni. Tundides kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid, sh veebisõnaraamatuid. Tunde peetakse vajaduse korral arvutiklassis, kooli raamatukogus või väljaspool kooli. Korraldatakse õppekäike.

Õppe- ja kasvatusesmärgid I kooliastmes

Põhikooli õppekava üldosas § 7 on esitatud I kooliastmes taotletavate pädevuste loend. See hõlmab oskusi ja suhtumisi, mis peaksid kujunema kõigi õppeainete koostoimel. Selle loendi

alusel ning arvestades eesti keele kui õppeaine spetsiifikat on koostatud järgnev loend I kooliastmes taotletavatest üldpädevustest, mille kujunemist on võimalik taotleda ja toetada eesti keele ainekava järgi toimuva õppe protsessis.

I KOOLIASTMES TAOTLETAVAD PÄDEVUSED

1. peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist;
2. on viisakas, täidab lubadusi; teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida; oskab kaaslast kuulata, teda tunnustada;
3. tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest, oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas, oskab jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel;
4. teab oma rahvuslikku kuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt;
5. oskab end häälestada ülesandega toimetulemisele ning oma tegevusi ülesannet täites mõtestada; oskab koostada päevakava ja seda järgida;
6. suudab tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sealhulgas andmeid, termineid, tegelasi, tegevusi, sündmusi ning nende aega ja kohta) ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada;
7. käitub loodust hoidvalt;
8. oskab lihtsat plaani, tabelit lugeda;
9. oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid;
10. austab oma kodupaika, kodumaad;
11. oskab ilu märgata ja hinnata; hindab loovust ning tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
12. hoiab puhtust ja korda, hoolitseb oma välimuse ja tervise eest ning tahab olla terve.

LÄBIVAD TEEMAD I KOOLIASTMES

Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine – lugeda elulisi tekste, ajalehe-või veebiuudiseid, siduda suulised keelekasutusolukorrad ning lugemine ja kirjutamine eri elukutsetesse puutuvate rollidega (nt autojuht peab lugema liikluseeskirju, politseinik koostama protokollid, juuksur lugema kosmeetikatoodete tutvustusi, kokk/kondiiter koostab ja kirjutab retsepte, kõik peavad oskama lugeda ja kirjutada tööotsimis- või -pakkumiskuulutusi, autojuht koostab kaardi põhjal marsruudi ja juhendab teisele autojuhile teed jne).

Keskkond ja jätkusuutlik areng – keskkonna teema lugemises-kirjutamises; säästlik mõtteviis iga tegevuse taustana: mürareostus keskkonnategurina – helid meie ümber, meie ise heliallikana; kuidas säästa kuulmist, nägemist; paberi kasutamine õppetöös; uurimustööd säästva eluviisi kohta jne.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus – oma klassi, kooli ja paikkonna ühiselus osalemisega seotud suuline suhtlus ja tekstide lugemine-kirjutamine: teated, nimekirjad, kutsed, plakatid, üleskutsed, kampaaniate kavandamine, algatamine ja reklaamimine jms.

Kultuuriline identiteet – kodukoha kultuuritegelaste tundmaõppimine (R.Kamsen), kodulooline uurimus, kodulooliste materjalide kasutamine õppetöös, suulise pärimuse tundmaõppimine – lood kodukoha inimestest ja sündmustest, pereliikmete ja tuttavate kõneldutalletatu tundmine (koolikroonika, perealbum); klassis õppivate eri keele- ja kultuuritaustaga õpilaste kogemuse rakendamine õppetöö rikastamiseks.

Teabekeskkond – eakohaste infokanalite tundmaõppimine nii koolis kui ka ühiskonnas avaramalt, foorumid, veebiküljed, ajalehed-ajakirjad ja muu meedia nii õpetamise objektina kui ka vahendina; ise kooli/klassi ajalehe/ajakirja tegemine; ajalehtede-ajakirjade jt mediavahendite kasutamine õpetamise vahendina; kohaliku raamatukogu, muuseumi jm kultuuriasutuste kui infoallikate tundmaõppimine.

Tehnoloogia ja innovatsioon – arvuti- ja mobiili- jm tehnikaga tegeldes kogunevaid tehnilisi oskusi saab rakendada õppetöös tekstide koostamiseks ja lugemiseks, info otsimiseks, piltide tegemiseks jms.

Tervis ja ohutus – oluline on õige töörežiimi kujunemine: häälekasutus, istesend, töö- ja puhkeaja jaotus, töö planeerimine. Suhtlemisoskuse arendamine ja emotsionaalsete vajaduste rahuldamine positiivseid elamusi toovas tegevuses võimaldab ennetada konflikte ja seega ka

tervisekahjustusi. Keeleõpetuses saab kasutada tervislikule eluviisile ja ohutule käitumisele suunavaid infomaterjale, õpilased saavad neid oma kogemuse tasandil ise koostada. Kõnearenduses saab läbi viia rolli- ja situatsioonimänge, mille eesmärk on arendada lapse empaatiavõimet, lastes lastel ühes ja samas olukorras proovida eri rolle mängida ning otsides lahendusi igapäevaelus tervise ja ohutuse olulistele probleemidele. Oluline on, et võimalikult paljud lapsed aktiivset nendes mängudes osaleksid ja ise lahendusi pakuksid.

Väärtused ja kõlblus – ilukirjandust ning kultuurilisi teabetekste lugedes ja analüüvides, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades pööratakse tähelepanu õpilaste kujunemisele kõlblusteks isiksusteks, kes teavad ja tunnustavad üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi. Tekstide analüüsi abil kujundatakse julgust astuda välja taunimisväärtete tegude ja hoiakute vastu. Kogu õppetöö ja koolitegevuse korraldus rajanegu vastastikusele austusele ja huvile, väärtuste ülekandele on kogu kasvatus mõtte, väärtushoiakuid võetakse üle autoriteetidelt ja enamik lugemisvalu õpikutes ning loetavad lasteraamatud ongi peamiselt väärtusi ja väärtushinnanguid kujundavad, suunavad ja esindavad. Juba lugemisolukord iseenesest on suure kasvatusliku mõjuga. Otsesõnu käitumiseeskujud pakkuvad teosed võib julgelt aimekirjanduse alla arvata. Vanasõnad ja muud õpetused jäävad paremini meelde, kui neid õigel kohal tarvitatakse. „Üheksa korda mõõda, üks kord lõika“. Suur roll väärtuste kandjana on muinasjuttudel ja rahvajuttudel. Oluline on loo sündmustiku haarav edasiandmine. Oluline rääkida oma lugusid, mitte ainult raamatutest ette lugeda.

EESTI KEEL 1.klass

ÕPPESISU JA -TEGEVUS	1.KLASSI LÕPETAJA ÕPITULEMUSED
<ul style="list-style-type: none"> • Suuline keelekasutus hõlmab eneseväljendust argiolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edasiandmist. • Lugemise õpetamisel kujundatakse oskust töötada tekstiga eakohaste juhiste alusel. 	Suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine) eristab häälikuid (asukoht ja järjekord sõnas), täishäälikute pikkused; toimib õpetaja ja kaaslase suulise juhendi järgi; kuulab õpetaja ja kaaslase esituses lühikest eakohast teksti, mõistab kuulnud lause, jutu sisu;

<p>I kooliastmes on kolm õppevaldkonda: suuline keeleteadmine (kuulamine, kõnelemine), lugemine ja kirjutamine</p> <p>Kirjutamise õpetusega kujundatakse õigekirjaoskus õpitud keelendite piires ja suutlikkus end eesmärgipäraselt kirjalikult väljendada.</p>	<p>teab, et sõnadel on lähedase või vastandtähendusega sõna ja nimetab neist mõningaid;</p> <p>väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt: palub, küsib, tänab, vabandab;</p> <p>jutustab suunavate küsimuste toel kuuldust, nähtust, loetust;</p> <p>koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutu, esitab luuletust peast.</p> <p>Lugemine</p> <p>tunneb häälik-tähelist vastavust, loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt;</p> <p>mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu;</p> <p>vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud;</p> <p>mõtleb jutule alguse või lõpu;</p> <p>on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav);</p> <p>Kirjutamine</p> <p>kasutab õigeid kirjutamisvõtteid, teab, kuidas väikesi ja suuri kirjatähti kirjutatakse ning sõnas õigesti seostatakse;</p> <p>kirjutab tahvlilt ära;</p> <p>täidab tahvlinäidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, varustab töö kuupäevaga;</p>
---	--

	<p>koostab näidise järgi kutse;</p> <p>eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset;</p> <p>kirjutab omasõnade algusesse <i>k, p, t</i>;</p> <p>kirjutab õigesti lühemaid (kuni 2-silbilisi) sõnu ja lauseid;</p> <p>teab, et lause lõpeb punktiga;</p> <p>teab, et lause alguses, inimeste, loomade, oma kodukoha nimes kasutatakse suurt algustähte;</p> <p>kirjutab õigesti oma nime.</p> <p>** Aktiivõppepäev teatris Nuku</p>
--	---

EESTI KEEL 2.klass

ÕPPESISU JA -TEGEVUS	2.KLASSI LÕPETAJA ÕPITULEMUSED
<p>Suuline keelekasutus</p> <p>Kuulamine</p> <p>Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk suluta kaashäälikul.</p> <p>Õpetaja ja kaaslase suulise mitmeastmelise juhendi meelde jätmine ja selle järgi toimimine.</p> <p>Õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine õpetaja juhendamisel.</p> <p>Kaaslase ettelugemise kuulamine ja hinnangu andmine ühe aspekti kaupa</p>	<p>1) eristab täis- ja suluta hääliku pikkusi;</p> <p>2) kuulab õpetaja ja kaaslase eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil;</p> <p>3) koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil;</p> <p>4) kasutab kõnes terviklauseid;</p> <p>5) teab ja leiab vastandtähtendusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu;</p> <p>6) väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust;</p>

<p>(õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana).</p> <p>Kõnelemine</p> <p>Sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks.</p> <p>Kuuldud jutu ümberjutustamine; pikema dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja sisule.</p> <p>Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses.</p> <p>Kõnelemine eri olukordades (telefonitsi, rühma esindajana), rollimängud.</p> <p>Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine. Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine. Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine.</p> <p>RAAMATU VÕI FILMI leidmine digivahendi abil.</p> <p>Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil.</p> <p>LOOMAPILDI OTSIMINE, salvestamine ja märksõnade kirjutamine digivahendi abil.</p>	<p>7) annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu;</p> <p>8) koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu;</p> <p>9) vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel;</p> <p>10) esitab luuletust peast;</p>
--	---

<p>Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.</p> <p>ÕPILANE LOEB KÜSIMUSE diktofoni ja laseb pinginaabril kuulata ja vastata.</p> <p>Eri meeoluga luuletuste (aastaajad, laste elu) mõtestatud peast esitamine.</p> <p>LUULE KUULAMINE audiovisuaalset tehnikat kasutades.</p>	
<p>Lugemine</p> <p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse, sobiva intonatsiooni kasutamine. Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.</p> <p>Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades.</p> <p>Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnastik) mõistev lugemine. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.</p> <p>Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord.</p>	<p>11) loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu;</p> <p>12) mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu;</p> <p>13) vastab teemakohastele (ka lihtsamatele tekstis mitte otsese infoga seotud) küsimustele;</p>
<p>Õppeülesannete esitus. Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja</p>	<p>14) leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel;</p>

<p>tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes.</p> <p>Teksti sisu aimamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel.</p> <p>Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine. Õpiku sõnastiku kasutamine.</p> <p>Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine.</p> <p>Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu).</p> <p>Loole alguse ja lõpu mõtlemine.</p> <p>Tegelaste iseloomustamine.</p> <p>Luuletuste ilmekas (mõtestatud) esitamine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.</p> <p>LUULETUSE jäädvustamine Wordi abil, pildi lisamine ja salvestamine oma kausta.</p> <p>Tekstiliikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistatus, vanasõna.</p> <p>Kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend.</p> <p>Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamine. Vajaliku teose otsimine</p>	<p>15) tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna;</p> <p>16) kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi;</p> <p>17) on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi;</p>
---	---

<p>kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga.</p> <p>LOETUD RAAMATU tutvustamine digivahendit kasutades. Raamatu autori leidmine koos pildiga, tutvustamine kaasõpilastele.</p>	
<p>Kirjutamine</p> <p>Kirjatehnika</p> <p>Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine.</p> <p>Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel.</p> <p>Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile; kuupäeva kirjutamine.</p> <p>Kirjalik tekstiloome</p> <p>Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga.</p> <p>Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel.</p> <p>KIRJALIK TEKSTILOOME</p> <p>digivahendit kasutades. Õnnitluskaardile teksti loomine ja sobiva pildi lisamine.</p> <p>Loovtöö skeemi, kaardi toel; fantaasialugu. Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutlemine.</p> <p>Õigekeelsus</p>	<p>18) kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid;</p> <p>19) kirjutab tahvlilt või õpikust ära;</p> <p>20) täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, kirja joonelisele lehele, varustab töö kuupäevaga;</p> <p>21) koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate;</p> <p>22) kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil;</p> <p>23) eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit;</p> <p>24) kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse;</p> <p>25) märgib kirjas õigesti täishäälikuid;</p> <p>26) teab peast võõrtähtedega tähestikku;</p>

<p>Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri; k, p, t s-i ja h kõrval; i ja j silbi alguses, h sõna alguses. Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted. Lause liik ja lõpumärk (jutustav e väit- ja küsilause). Koma kasutamine liitlauses kirjutamisel et, sest, aga, kuid puhul. Suur algustäht oma kooli ja kohanimedes.</p>	
<p>Sõnade lõpu õigekiri –<i>d</i> (mida teed?), –<i>te</i> (mida teete?), –<i>sse</i> (kellesse? millesse?), – <i>ga</i> (kellega? millega?), –<i>ta</i> (kelleta? milleta?). <i>ma, sa, ta, me, te, nad</i> õigekiri. Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (20–25 sõna lihtlausetena). Kirjavea parandamine, kui veale tähelepanu juhitakse; kirjavea vältimine, kui veaohlikule kohale tähelepanu juhitakse.</p>	<p>27) alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga; 28) kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimedes; 29) kirjutab õigesti sõnade lõppu 30) –<i>d</i> (mida teed?), –<i>te</i> (mida teete?), 31) –<i>sse</i> (kellesse? millesse?), 32) –<i>ga</i> (kellega? millega?), –<i>ta</i> (kelleta? milleta?); 33) kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (20–25 sõna lihtlausetena).</p>

EESTI KEEL 3.klass

ÕPPESISU JA -TEGEVUS	3. KLASSI LÕPETAJA ÕPITULEMUSED
<p>Suuline keelekasutus <u>Kuulamine</u></p>	<p>Suuline keelekasutus <u>Kuulamine</u></p>

<p>Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk sulghääliku pikkusel.</p> <p>Pikema suulise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine.</p> <p>Kaaslase ja õpetaja juhtnööride kuulamine, nende järgi toimimine.</p> <p>Ettelugemise kuulamine.</p> <p>Kaaslase ettelugemise hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana).</p> <p>Kuuldu ning nähtu kommenteerimine.</p> <p>Fakti ja fantaasia eristamine.</p> <p>Õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ning lihtsa skeemi koostamine.</p> <p>Kuuldu (muinasjutt, lühijutt lapse elust, proosa-, luule ja ainetekst), nähtu (lavastus, film) sisu ümberjutustamine.</p> <p>Dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja nende ütlustele.</p> <p><u>Kõnelemine</u></p> <p>Hääldus- ja intonatsiooniharjutused.</p> <p>Selge häälduse jälgimine teksti esitades.</p> <p>Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsiooni) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses.</p> <p>Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumise, tänamise) valik suhtlemisel.</p> <p>Suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine. Kõnelemine eri olukordades:</p>	<p>*kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi;</p> <p>*väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab; vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid;</p> <p>*vaatleb sihipäraselt, kirjeldab eesmärgipäraselt nähtut, eset, olendit, olukorda, märkab erinevusi ja sarnasusi;</p> <p>*avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta;</p> <p>*annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi;</p> <p>*jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; mõtleb jutule alguse ja lõpu;</p> <p>*leiab väljendamiseks lähedase ja vastandtähendusega sõnu;</p> <p>*esitab luuletust peast;</p>
---	--

<p>vestlus tundmatuga, sh telefonitsi, klassi/kooli esindamine, võistkonda kutsumine, koostegevusest loobumine jms.</p> <p>Sõnavara arendamine: sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtäheendusega sõna leidmine.</p> <p>Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.</p> <p>Oma arvamuse avaldamine, nõustumine ja mittedõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslase arvamuse küsimine.</p> <p>Mõtete väljendamine terviklausetena ja sobiva sõnastusega (sõnavalik, mõtte lõpuleviimine).</p> <p>Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine.</p> <p>Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine.</p> <p>Sündmuste, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi ning tabeli abil.</p> <p>Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeleolude väljendamiseks.</p> <p>Tuttava luuletuse ja dialoogi ilmekas (mõtestatud) esitamine. Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.</p>	
<p>Lugemine</p>	<p>Lugemine</p>

<p>Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.</p> <p>Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus).</p> <p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Ladus ja automatiseerunud lugemine. Oma ja kaaslase lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemise klassitahvliit ja vihikust. Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra, sõnastiku, teate, eeskirja, retsepti, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediateksti) lugemine. Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning lasteajakirjanduses.</p> <p>Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine.</p> <p>Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi.</p> <p>Töö tekstiga: tekstist õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine.</p> <p>Õpiku sõnastiku iseseisev kasutamine.</p> <p>Teksti jaotamine osadeks ning</p>	<p>*loeb nii häälega ja kui endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti;</p> <p>*loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga;</p> <p>*töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel;</p> <p>*vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta;</p> <p>*eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku, keeldu;</p> <p>*tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kirja;</p> <p>*on lugenud läbi vähemalt 10 eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust;</p> <p>*teab nimetada mõnd lastekirjanikku.</p> <p>*Ühislugemiseks Jaan Rannapi “Nublu”</p>
---	--

<p>tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi, kaardi koostamine. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine. Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine, tegelaste iseloomustamine. Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades. Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine. Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt. Tekstiliikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri Kirjandus: folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piltjutt, mõistatus, vanasõna.</p>	
<p>Kirjutamine <u>Kirjatehnika</u> Kirjutamise tehnika süvendamine, oma loetava käekirja kujundamine, kirjutamise kiiruse arendamine. Kirjutamisvilumuse saavutamine (õiged tähekujud ja proportsioonid, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane välimus, töö vormistamine). Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust. Kirjutatu kontrollimine õpiku ja</p>	<p>Kirjutamine *kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid, kirjutab loetava käekirjaga; *kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile, vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt; *valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti;</p>

<p>sõnastiku järgi. Oma kirjavea parandamine. Etteütlemise järgi kirjutamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik.</p> <p><u>Õigekiri</u></p> <p>Tähestiku järjekord. Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. Täis- ja suluta kaashääliku pikkuse kordamine, sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekiri. k, p, t s-i ja h kõrval. i ja j õigekiri (v.a võõrsõnades ja tegijanimedes). h sõna alguses.</p> <p>Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses.</p> <p>Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, tuntumates kohanimedes.</p> <p>Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes.</p> <p>Poolitamise harjutamine. Liitsõna. Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus.</p> <p>Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel. Mitmuse nimetava ning sse-lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus.</p> <p>Olevik ja minevik. Pöördelõppude õigekirjutus. Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus). Väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause. Lause lõpumärgid. Koma kasutamine loetus; et, sest, vaid, kuid, aga, siis, kui puhul; sidesõnad, mis koma ei nõua. Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (30–40 sõna).</p>	<p>eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu;</p> <p>*märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; märgib kirjas õigesti käänd- ja pöördõnade õpitud lõppe ja tunnuseid;</p> <p>*teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestik- järjestuses;</p> <p>*kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed;</p> <p>*piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi;</p> <p>*kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (30–40 sõna);</p> <p>*koostab kutse, õnnitluse, teate, e-kirja; kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a ümberjutustusi) küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel.</p> <p>* Aktiivõppepäev Eesti Ringhäälingumuuseumis</p>
--	--

<p>Oma kirjavea iseseisev leidmine.</p> <p>Sõnavara: lähedase ja vastandtäheendusega sõna. Sõna ja tema vormide õigekirja ning tähenduse omandamine ja täpsustamine.</p> <p><u>Tekstiloomed</u></p> <p>Lausete laiendamine ja sidumine tekstiks.</p> <p>Tarbeteksti (ajaleheartikli, teate, nimekirja jne) kirjanek.</p> <p>Ümberjutustuse kirjutamine tugisõnade, skeemi, kaardi või kava toel. Loovtöö kirjutamine (vabajutt, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu). Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus. Sündmusest ja loomast kirjutamine. Jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Kirja kirjutamine.</p> <p>Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine.</p>	
---	--

I kooliastme õpitulemused

3. klassi lõpetaja:

- 1) kuulab mõtestatult eakohast teksti; töötab tekstiga õpetaja juhiste alusel;
- 2) mõistab suulisi ja kirjalikke küsimusi ning vastab nendele; kasutab kõnes ja kirjas sobivalt lühivastuseid ning terviklauseid;
- 3) kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit ja olukorda; jutustab endast ning oma lähiümbruses toimunust;
- 4) loeb õpitud teksti selgelt, ladusalt, õigesti ning mõistmisega; mõistab muu hulgas lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti;
- 5) loeb eakohast ilu- ja aimekirjandust;

- 6) jutustab ja kirjutab küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnade või kava toel;
- 7) kirjutab õpitud keelendite piires õigesti; kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga;
- 8) hangib otstarbekohast teavet eri allikatest; kasutab eakohaseid sõnaraamatuid.

Suuline keelekasutus

3. klassi lõpetaja:

1. kuulab mõtestatult eakohast teksti; toimib sõnumi või juhendi järgi;
2. väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab; vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid;
3. vaatleb sihipäraselt, kirjeldab nähtut ning märkab erinevusi ja sarnasusi;
4. avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta;
5. annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi;
6. jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskeemi ning küsimuste toel; mõtleb loole alguse ja lõpu;
7. leiab väljendumiseks lähedase ja vastandtähendusega sõnu;
8. esitab luuletust peast.

Lugemine

3. klassi lõpetaja:

1. loeb nii häälega kui ka endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ning kaarti;
2. loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga;
3. töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel;
4. vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta;
5. eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku ning keeldu;
6. tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna ja kirja;
7. on lugenud läbi vähemalt 12 eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust;
8. teab nimetada mõnd lastekirjanikku.

Kirjutamine

3. klassi lõpetaja:

1. kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga;
2. kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile ning vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt;
3. valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu;
4. märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; märgib kirjas õigesti käänd- ja pöörsõnade õpitud lõppe ning tunnuseid;
5. teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestikjärjestuses;
6. kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed;
7. piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi;
8. kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ning kontrollib kirjutatut näidise järgi (30–40 sõna);
9. koostab kutse, õnnitluse, teate ja e-kirja; kirjutab eakohase pikkusega ümberjutustusi ning teisi loovtöid küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel.

EESTI KEEL JA KIRJANDUS II KOOLIASTMES

II kooliastmes on neli õppevaldkonda, alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eri õppeained: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloomine ning õigekeelsus ja keelehoole. Suulise ja kirjaliku suhtluse õpetusega kujundatakse oskust silmast silma, telefoni, kirja ja meili teel ning interneti keskkonnas kahe- või mitmepoolselt toimida, tekste kokku võtta ja vahendada ning saavutada häid tulemusi rühma- ja paaristöös. Teksti vastuvõtu õpetuse kaudu kujuneb teadlik suhe pikemate suuliste ja kirjalike tekstidega: kujundatakse oskust tekste valida ning leida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, teadvustades kuulamise ja lugemise strateegiaid, võimet teksti järjest sügavamini mõista ning tekstile reageerida. Tekstiloomine õpetusega kujundatakse mitmekülgselt ja eesmärgistatud eneseväljenduse oskust, mille puhul inimene tajub olukorda ja adressaati ning suudab oma mõtteid vajaliku täpsusega ja tekstiliigile omases vormis väljendada ning edastada. Õigekeelsuse ja keelehoole õpetusega kujundatakse keeleteadlikkust ning teadmisi keelest; eesti nüüdiskirjakeele teadlikku kasutamist, aga ka

arusaamist keele arengust ja muutumisest. Keel kui kultuuri kandja ja mõtlemise põhivahend on oluline inimese tunnetuslikus arengus ning tema maailmapildi kujunemises. Keel kui ühiskonna toimimise põhivahendeid on tähtis inimese sotsialiseerumisel, tema kujunemisel ühiskonna tegusaks liikmeks. Sotsiaalne kirjaoskus tähendab kriitilist ja teadlikku toimimist keele toel nii isiklikus ja avalikus sfääris kui ka õppimises ja töös. Keel toimib tekstide kujul igas valdkonnas ning selle olukorratüüpides erinevalt; igäihele neist on omased kindlat liiki tekstid oma eri- ja üldsõnavara ning kirjakeele või argigrammatikaga. Seepärast on inimesele ühtviisi vajalikud teadmised ja oskused, mis hõlmavad keelt, selle variante ja tekste ning lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ning loomisega. Eesti keelel kui emakeelel ja hariduskeelel on õppekavas eriline koht: eesti keele oskus on nii õppekava omandamise alus kui ka eesmärk. Eesti keel kui õppeaine annab õpilasele võimaluse pidevalt ja mitmekülgsest suhelda, lugeda ja kirjutada, arendada oma loomevõimet ning tekitab huvi nüansirikka ja tõhusa suhtluse, mitut liiki ja laadi tekstide ning keele vastu. Kirjandus on õppeaine, mis peamiselt ilukirjandusele tuginedes arendab õpilase lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist ning verbaalseid loomevõimeid; kujundab väärtkirjanduse ja rahvaluule tõlgendamise ning analüüsi kaudu õpilase esteetilisi ja eetilisi väärtushoiakuid, rikastab tundemaailma, aitab leida oma identiteeti ning luua ainuomast maailmapilti. Õppeprotsessis võimaldatakse õpilastele rohkesti omaloomingulisi, sh kirjandusteoste, teistele tekstidele ja oma elamustele tuginevaid kirjutamiskogemusi, et arendada ja väärtustada loovust ja mõtlemisvõimet ning tuua esile kirjutaja isikupära ja annet.

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli eesti keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit, suhtub lugupidamisega teiste rahvaste keeltesse ja kultuuridesse;
- 2) tajub keeleoskust õpioskuste alusena ja oma identiteedi olulise osana, kujuneb teadlikuks keelekasutajaks;
- 3) omandab põhiteadmised keelest ja õigekirjaoskuse, tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasiõppimisel;
- 4) arendab keeleoskust kui eneseväljendus- ja suhtlusvahendit, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;

- 5) õpib asjakohaselt kasutama eri suhtluskanaleid; arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
- 6) õpib tundma eri tekstiliike, nende seoseid ja kasutamisevõimalusi, arendab oma tekstitööoskusi nii tekstide vastuvõtja kui ka loojana;
- 7) arendab kriitilist mõtlemist ning analüüsi-, järeldus- ja põhjendusoskust;
- 8) harjub oma kirjakeeleoskuse täiendamiseks kasutama sõna- ja käsiraamatuid ning veebiallikaid.

LÄBIVAD TEEMAD II KOOLIASTMES

Läbivad teemad „**Väärtused ja kõlblus**” ning „**Kultuuriline identiteet**“ hõlmavad võrdlemisi palju kirjandusele eriomaseid teemasid, mida käsitletakse ilukirjanduse ja kultuuriteemaliste teabetekstide lugemise ning analüüsi, nende üle arutlemise, nende põhjal kirjutamise käigus.

Läbiva teema „**Elukestev õpe ja karjääri planeerimine**” raames arendatakse kirjandusõpetuses nii lugemisoskust kui ka suhtlus- ja koostööoskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada, probleeme lahendada.

Läbivate teemade „**Keskkond ja jätkusuutlik areng**” ning „**Tervis ja ohutus**” käsitlemisega kirjandusõpetuses taotletakse õpilase kujunemist keskkonnateadlikuks, sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ning tervist ja turvalisust väärtustavaks inimeseks. Kirjanduse tundides toetatakse neid arenguid teemakohaste tekstide, nende analüüsi ja neis tõstatatud probleemide üle arutlemisega suulises ja kirjalikus vormis.

Läbiva teema „**Teabekeskkond**” käsitlemine kirjandustundides hõlmab eri allikatest teabe hankimist, selle kriitilist hindamist ja kasutamist nii õppeteema kohaste teadmiste laiendamiseks kui ka tekstiloomes. Kirjandustundides saab tekitada arutelusid, kus õpilased toovad teemasse kaasa oma seisukohti, teadmisi ja kogemusi meediavormide ja -elementide kohta. Ka õpetaja peab kursis olema kirjandusalase info, mida meediakanalite vahendusel edastatakse (nt kirjandussündmused ja -uudised, olulised uudisteosed, kirjandusarvustused). Kirjandusõpetuses saab meediat kasutada täiendava materjalina (nt mängufilm kui illustratsioon kirjandusteosele), kuid kindlasti tuleb kirjandustundides tegeleda ka kirjanduse valdkonda puudutavate meediatekstide (nt raamatututvustused, arvustused, intervjuud;

netiartiklid, veebipäevikud, koduleheküljed; kuuldemängud, videoklipid, telelavastused ja -filmid jms) mõtestamise ja kriitilise analüüsiga.

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

1. peetakse silmas õppekava alusväärtusi, üldpädevusi, õppeaine eesmärke ja õpitulemusi ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
2. jälgitakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
3. võimaldatakse õppida üksi ja koos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
4. arvestatakse õpilaste individuaalseid iseärasusi ning kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad sobiva pingutustasemega õppida;
5. kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
6. laiendatakse õpikeskkonda: arvutiklass, muuseum, näitus, raamatukogu;
7. kasutatakse mitmekesist õppemetoodikat, sh aktiivõpet: esitamine, rollimäng, loovtöö kirjutamine, arutelu, diskussioon, väitlus, õpimapi ja uurimistöö koostamine, projektõpe.

Pädevused

Põhikooli õppekava üldosas § 9 on esitatud II kooliastmes taotletavate pädevuste loend. See hõlmab oskusi ja suhtumisi, mis peaksid kujunema kõigi õppeainete koostoimel. Selle loendi alusel ning arvestades eesti keele kui õppeaine spetsiifikat on koostatud järgnev loend II kooliastmes taotletavatest üldpädevustest, mille kujunemist on võimalik taotleda ja toetada eesti keele ainekava järgi toimuva õppe protsessis.

II kooliastme lõpus õpilane:

- 1) hindab harmoonilisi inimsuhteid, mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena; peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest;
- 2) oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sealhulgas paaris- ja rühmatöövõtteid) olenevalt õppeülesande iseärasustest;

- 3) väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas, suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi ning mõistab kompromisside vajalikkust;
- 4) oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnistada ning oma tegevust korrigeerida;
- 5) oskab oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides;
- 6) oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste, luua eakohasel tasemel keeleliselt korrektseid ning suhtlussituatsioonile vastavaid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet;
- 7) oskab kasutada arvutit ja interneti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste;
- 8) oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada; oskab teha vahet faktil ja arvamusel;
- 9) järgib ühiselu norme;
- 10) väärtustab kunstiloomingut ning suudab end kunstivahendite abil väljendada;
- 11) väärtustab tervislikke eluviise;
- 12) on leidnud endale sobiva harrastuse.

Eesti keel kui õppeaine annab õpilasele võimaluse pidevalt ja mitmekülgsest suhelda, lugeda ja kirjutada, arendada oma loomevõimet ning tekitab huvi nüansirikka ja tõhusa suhtluse, mitut liiki ja laadi tekstide ning keele vastu.

Hindamine eesti keeles

II kooliastmes hinnatakse

- 1) suulist ja kirjalikku suhtlust;
- 2) tekstide vastuvõttu;
- 3) tekstiloomet;
- 4) tekstide õigekeelsust.

Hindamine kirjanduses

II kooliastmes hinnatakse

*lugemist, s.o lugemistehnikat, teksti mõistmist

*kirjutamist, s.o kirjatehnikat, õigekirja, kirjalikku tekstiloomet;

*suulist eneseväljendust, s.o kõnelemis- ja kuulamisoskust.

Kirjanduse õpetamisel võib rakendada mitmesuguseid kontrolli ja hindamise meetodeid ning võtteid: suuline küsitlus, vestlus; viktoriin, valikvastustega test või lünktekst; lugemiskontroll (nt fakti- ehk mäluksimused teose kohta); kontrolltöö (nt autori ja tema loomingu või kirjanduslike mõistete kohta); analüüsi- ja tõlgendusülesanded (nõuavad arutlemist, argumenteerimist, võrdlemist); kirjanduslik essee; raamatuarvustus; lugemispäevik; omaloominguline töö (nt kirjeldus, jutt, luuletus, dialoog); teemamapp, õpimapp (portfoolio). Samuti võib hinnata sooritusülesanded, mis võimaldavad teada saada, mida õpilased realselt teavad ja oskavad: raamatututvustuse esitamine; väitlus kirjandusteose üle; veenmiskõne koostamine ja esitamine; kirjandusliku projekti koostamine; kirjandusliku uurimistöö teostamine; luuletuse, proosateksti või dialoogi esitamine; avalik esinemine konkurssidel või mujal.

EESTI KEEL 4.klass

ÕPPESISU JA –TEGEVUS	4. KLASSI LÕPETAJA ÕPITULEMUSED
Suuline ja kirjalik suhtlus Hääliku pikkuste eristamine. Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine. Õpetaja ettelugemise järel (ainealane tekst, lõikhaaval) oluliste mõistete ja seoste leidmine. Kuuldud tekstist selgelt ja arusaadavalt koolis, avalikus kohas, eakaaslastega,	Suuline ja kirjalik suhtlus · kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi; · annab lühidalt edasi kuuldu sisu; · väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes;

<p>täiskasvanutega suheldes; esitab kuuldu ja nähtu kohta küsimusi; väljendab oma arvamust, annab infot edasi selgelt ja ühemõtteliselt; leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku vormi; kasutab sõnastikke ja teatmeteoseid; esitab peast luuletuse või rolliteksti; lühikokkuvõtte sõnastamine. Kuuldud teabe rühmitamine skeemi, märksõnade jm alusel. Tekstide kriitiline kuulamine (fakti ja fantaasia eristamine jms). Lavastuse, kuuldud proosa-, luule- ja ainetekstide sisu ümberjutustamine. Visuaalsed ja tekstilised infoallikad, nende usaldusväärsus. Fakt ja arvamus. Sõnavara avardamine ja täpsustamine, töö sõnastikega. Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis. Vestlus etteantud teema piires. Küsimustele vastamine, esitlus, tutvustus. Erinevate käitumisviiside ja koostöövormide võrdlemine. Oma arvamuse avaldamine, seisukoha põhjendamine, kaaslaste arvamuse küsimine. Lisateabe otsimine. Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine ning mõtete sobiv sõnastamine (sõnavalik, parasiitkeelendite vältimine, mõtte lõpuleviimine). Dialoogi ja dramatiseeringu</p>	<ul style="list-style-type: none"> · esitab kuuldu ja nähtu kohta küsimusi; · väljendab oma arvamust, annab infot edasi selgelt ja ühemõtteliselt; · leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku vormi; · kasutab sõnastikke ja teatmeteoseid; · esitab peast luuletuse või rolliteksti; <p>Teksti vastuvõtt</p> <ul style="list-style-type: none"> · loeb eakohast teksti ladusalt ja mõtestatult; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti; · otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse; · vastab teksti põhjal koostatud küsimustele tekstinäidete või oma sõnadega, koostab teksti kohta küsimusi; · leiab teksti peamõtte; · kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise kohta ja tegelasi; · leiab tekstist vajalikku infot; · tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kõnekäänu, kirja; · on läbi lugenud vähemalt neli eakohast väärtkirjandusteost (raamatut);
--	---

<p>koostamine ja esitamine. Pantomiiim. Rollimäng. Erinevate strateegiate kasutamine kõneülesannetes (nt võrdlemine, kirjeldamine). Eritüübiliste küsimuste moodustamine (nt intervjuu tegemiseks). Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.</p> <p>Teksti vastuvõtt</p> <p>Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine; lugemist hõlbustavad võtted. Oma lugemise jälgimine ning lugemisoskuse hindamine. Tööjuhendi lugemine. Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart jm). Tekstide võrdlemine etteantud ülesande piires. Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Kujundlik keelekasutus (piltlik väljend). Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, remarkide, üksiksõnade jm alusel. Enne lugemist olemasolevate teemakohaste teadmiste ja kogemuste väljaselgitamine, oma küsimuste esitamine ning uute teadmiste vastu huvi äratamine (mida tean, mida tahaksin teada). Kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koht, aeg ja tegelased. Sündmuste järjekord. Arutlemine tekstis käsitletud teema üle. Tegelaste käitumise motiivide analüüs. Oma arvamuse sõnastamine ja</p>	<ul style="list-style-type: none"> · tutvustab loetud kirjandusteose sisu ja tegelasi ning kõneleb loetust; <p>Õigekeelsus ja keelehoole</p> <ul style="list-style-type: none"> · märgib kirjas õigesti lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja kaashäälikuid; · märgib sõnades õigesti kaashäälikuühendit; · kirjutab sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; · pöörab tegusõnu olevikus; · moodustab ainsust ja mitmust, olevikku ja minevikku; · poolitab sõnu (õpitud reeglite piires); · kasutab õpitud keelendeid nii kõnes kui kirjas vastavalt suhtlemise eesmärgile, funktsioonile ja suhtluspartnerile, jälgib oma tekstis õpitud ortograafiaregleid; · kirjutab suure algustähega isiku ja kohanimed ja väike algustähega õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetused; · tunneb ära liitsõna; · leiab vead enda ja kaaslaste kirjutistes õpitud keelendite piires; parandab leitud vead sõnaraamatu, käsiraamatu, kaaslase ja/või õpetaja abiga. · kirjutab etteütlemissel järgi sisult tuttavat teksti (40–60 sõna, 20 ortogrammi).
---	--

põhendamise. Küsimustele vastamine
tekstinäidetega või oma sõnadega.

Õigekeelsus ja keelehoole Üldteemad

Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis
kõneldavad keeled. **Häälikuõpetus ja
õigekiri**

Tähestik. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja
suluta häälikud. Helilised ja helitud
häälikud. Võõrtähed ja -häälikud. Täis- ja
kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi
õigekiri. g, b, d s-i kõrval (nt jalgsi,
kärsed). h õigekiri. i ja j õigekiri
(tegijanimi). Tutvumine gi- ja ki-liite
õigekirjaga. Silbitamine ja poolitamine (ka
liitsõnades). Õppetegevuses vajalike
võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri.
Üldkasutatavad lühendid. Lühendite
õigekiri. Nimi ja nimetus. Isiku- ja
kohanimed, ametinimetused ja
üldnimetused. Eakohase teksti eksimatu
ärakiri tahvlilt. Etteütlemise järgi
kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (40–
60 sõna, 20 ortogrammi). Oma kirjavea
iseseisev leidmine. Sõnavaraõpetus

Sünonüümid. Antonüümid.

Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhisõna,
liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega
sõna erinevused. Vormiõpetus

Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik,
lihtminevik. Jaatava ja eitava kõne
kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses
ja mitmuses. Nimisõna. Omadussõna.

Asesõna.

<p>Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine.</p> <p>Lauseõpetus</p> <p>Lause. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi. Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väitja hüüdlause lõpumärgid ja kasutamine. Otsekõne ja saatelause.</p>	
---	--

EESTI KEEL 5.klass

ÕPPESISU JA –TEGEVUS	5. KLASSI LÕPETAJA ÕPITULEMUSED
<p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <p>Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslaste ja täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ning kirjalikus tekstis.</p> <p>Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldu kohta arvamuse</p>	<p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <p>1) oskab juhendamise abil olukorrale vastava suhtluskanali valida;</p> <p>1) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning avaldab arvamust;</p> <p>2) lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös;</p> <p>3) oskab oma seisukohta põhjendada ja vajaduse korral sellest taganeda;</p>

<p>esitamine. Suuline arvamusalaldus ja vestlus etteantud teemal, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine. Küsimustele vastamine, esitus ja tutvustus. Väite põhjendamine.</p> <p>Seisukoha põhjendamine paaris- või rühmatöö ajal ning kõnejärg. Kaaslase täiendamine ja parandamine.</p> <p>Kaasõpilaste töödele hinnangu andmine ja tunnustuse avaldamine. Klassivestlus, diskussioon.</p> <p>Telefonivestluse alustamine ja lõpetamine. Virtuaalkeskonnas suhtlemise eesmärgid, võimalused, ohud, privaatsus ja avalikkus. E-kiri.</p> <p>Teksti vastuvõtt</p> <p>Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ning vajaliku teabe leidmine.</p> <p>Visuaalselt esitatud info (foto, joonise, graafiku) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine.</p> <p>Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, vaatamine, kokkuvõtte tegemine, kuuldu konspekterimine Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid.</p>	<p>4) oskab teha kuuldu ja loetu kohta nii suulist kui ka kirjalikku kokkuvõtet.</p> <p>Teksti vastuvõtt</p> <p>1) tunneb õpitud tekstiliike ja nende kasutamise võimalusi;</p> <p>2) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutabelisi ning huvivaldkondade tekste;</p> <p>3) võrdleb tekste, esitab küsimusi ja avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte;</p> <p>4) kasutab töös tekstidega õpitud keele- ja tekstimõisteid.</p> <p>Tekstiloom</p> <p>1) leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet;</p> <p>2) koostab ning peab lühikese ettekande;</p> <p>3) tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe;</p> <p>4) jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult;</p> <p>5) esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande;</p> <p>6) avaldab viisakalt ja olukorrast lähtudes arvamust sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult;</p> <p>7) kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju;</p> <p>8) vormistab kirjalikud tekstid korrektselt;</p> <p>9) kasutab tekste luues ja seostades omandatud keele- ja tekstimõisteid.</p> <p>Õigekeelsus ja keelehoole</p>
---	--

<p>Trükiajakirjandus: pressifoto, karikatuur, pildiallkiri.</p> <p>Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam.</p> <p>Tarbetekstide keel: kataloogid, kasutusjuhendid, toodete etiketid.</p> <p>Skeemist, tabelist, kuulutusest, sõiduplaanist ja hinnakirjast andmete kirjapanek ning seoste esiletoomine.</p> <p>Tarbe- ja õppetekstide (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart, saatekava jne) mõtestatud lugemine.</p> <p>Kirjandustekstid (4. klassis): kunstmuinasjutt, tõsielujutt eakaaslastest, loomateemaline ilukirjanduslik ja aimejutt, seiklusjutt, näidend, rahvaluule, värsslugu, vanasõnad ning kõnekäänud.</p> <p>Kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koht ja aeg ning tegelased. Tegelaste käitumise motiivide analüüs. Luuletuse mõtestatud lugemine (meeleolu, laad).</p> <p>Kirjanduse eri liike ja žanre esindavad tekstid õppekirjandusse ja vabalugemiseks valitakse eesti ja</p>	<p>1) tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust ning järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;</p> <p>2) moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sealhulgas koondlauseid, ja lihtsamaid liitlauseid;</p> <p>3) oskab kasutada veebi- ja pabersõnaraamatut sõna tähenduse ja õigekirja kontrollimiseks;</p> <p>4) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsides ja hinnates.</p>
--	---

väliskirjanike loomingust, arvestades järgmisi teemavaldkondi.

Väärtused ja kõlblus. Enesehinnang. Ausus enese ja teiste vastu. Iseenda ning teiste vajadused ja huvid.

Arusaamine heast ja halvast. Õiglus ja ebaõiglus. Kiiduväärne ja taunitav.

Erinevus teistest. Minu hobid ja

huvid. Minu tervis ja tulevik. Rikkuse ja vaesusega seotud probleemid. Kohustused ja vastutus. Üksiolek ja

hirmud.

Kodus ja koolis. Perekond. Kodu turvalisus. Vägivald kodus. Armastus oma kodu ja koduste vastu. Suhted

vanemate, kasuvanemate ning vanavanematega. Suhted õdede, vendade, teiste lähisugulastega. Poiste ja

tüdrukute suhted. Sallivus teistsuguste inimeste suhtes. Abivajaja ja aitaja.

Nohiklikkus ja tõrjutus. Piir oma ja

võõra vahel. Piir lubatu ja lubamatu vahel.

Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus.

Rahvuskultuuri eripära ja olulisus rahvale.

Matkamine kodukohas

ning reisimine kauges maades.

Kultuuride mitmekesisus. Erinevate rahvaste uskumused ja tavad.

<p>Käitumine eri kultuuriruumides.</p> <p>Külalislahkus. Lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja inimestesse.</p> <p>Kultuuriinimesed kui eesti rahvuskultuuri tutvustajad ja hoidjad.</p> <p><i>Mängiv inimene.</i> Ringmängud ja mängulust. Sõnamängud. Teatri võlumaailm. Leidlik probleemide lahendamine. Iluelamused. Loominguline koostöö. Mängult ja päriselt. Põhjendatud ja põhjendamata riskid</p> <p><i>Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng.</i> Minu osa looduse hoidmisel. Austav suhtumine elus- ja eluta loodusesse. Hädasolija aitamine. Lemmikloomad ning vastutus nende eest. Aastaaegade omanäolisus.</p> <p><i>Kodanikuühiskond ja rahvussuhted.</i> Minu juured. Seos mineviku, oleviku ja tuleviku vahel. Traditsioonid ja sündmused, mis tagavad järjepidevuse. Suhtumine keelde. Kodupaiga keel. Suhted teiste rahvustega</p> <p><i>Teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon.</i> Avastamisrõõm ja õpikogemused. Tänapäevased teabe</p>	
---	--

otsimise ja edastamise võimalused.

Internet kui silmaringi avardaja ning infoallikas. Internet kui ohuallikas.

Käitumine suhtlusportaalides. Film ja foto kui hetke ning ajaloo jäädvustajad.

Õigekeelsus ja keelehoole

Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled. Sugulaskeeled ja sugulasrahvad.

Kirjakeel, argikeel ja murdekeel.

Häälikuõpetus ja õigekiri. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud.

Helilised ja helitud häälikud.

Võõrtähed ja -häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi õigekiri. Tähed *g, b, d* *s*-tähe kõrval.

Tähe *h* õigekiri. Tähtede *i* ja *j* õigekiri (tegijanimed ja liitsõnad). Liidete *gi* ja *ki* õigekiri. Sagedamini esinevate võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades).

Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus, sulghäälik sõna keskel.

Tähtede *f* ja *š* õigekiri. Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka internetivariandist).

Sõnavaraõpetus.

Kirjakeelne ja argikeelne sõnavara, uudissõnad, murdesõnad, släng.

Sünonüümid,

antonüümid, homonüümid, nende kasutamine. Sõnavaliku täpsus erinevates tekstides. Igapäevaste võõrsõnade asendamine omasõnadega ja vastupidi.

Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused. Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka internetivariandist).

Vormiõpetus ja õigekiri.

Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad ja muutumatud sõnad.

Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, liht-, täis- ja enneminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ning mitmuses.

Tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine tekstis.

Käändsõna. Käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna.

Käänamine. Käänded, nende küsimused ning tähendus. Õige käände valik olenevalt lause kontekstist. Ainsus ja mitmus. Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõna käänamine koos nimisõnaga, *lik-* ja *ne-* liiteliste omadussõnade käänamine ning õigekiri. Omadussõnade võrdlusastmed. Võrdlusastmete kasutamine. Omadussõnade

tuletusliited. Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine (*ne-* ja *line-*liitelised omadussõnad).

Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Põhi- ning järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine.

Kuupäeva kirjutamise võimalusi.

Arvsõnade käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ning numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis. Sõnaraamatute kasutamine käändsõna põhivormide kontrollimiseks.

Lauseõpetus ja õigekiri. Lause. Alus ja öeldis. Lihtsamad lause laiendamise võimalused. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses. Koondlause kasutamine tekstis.

Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid.

Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ning nende kasutamine.

Liitlause. Lihtlause sidumine liitlauseks.

Sidesõnaga ja sidesõnata liitlause. Kahe järjestikuse osalausega liitlause kirjavahemärgistamine.

Otsekõne ja saatelause. Saatelause otsekõne ees, keskel ning järel. Otsekõne kirjavahemärgid. Otsekõne kasutamise võimalusi. Üte ja selle kirjavahemärgid.

Muud õigekirjateemad.

Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja

pealkiri. Isiku- ja kohanimed. Ajaloosündmused. Ametinimetused ja üldnimetused. Perioodikaväljaanded. Teoste pealkirjad. Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri. Lühendite lugemine	
--	--

KIRJANDUS 5.klass

ÕPPESISU JA –TEGEVUS	5. KLASSI LÕPETAJA ÕPITULEMUSED
<p>Lugemine</p> <p>Lugemise eesmärgistamine. Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine.</p> <p>Lugemistehnika</p> <p>arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine.</p> <p>Eesmärgistatud ülelugemine. Oma lugemise jälgimine ning lugemisoskuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine.</p> <p>Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Lugemisrõõm. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele.</p> <p>Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud</p>	<p>Lugemine</p> <p>1) on lugenud läbi vähemalt kaheksa eakohast eri žanris väärtkirjandusteost;</p> <p>2) loeb ladusalt ja ilmekalt;</p> <p>3) väärtustab ilukirjanduse lugemist;</p> <p>4) oskab tutvustada loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi ning kõnelda oma lugemiselamustest ja –kogemustest.</p> <p>Jutustamine</p> <p>1) jutustab tekstilähedaselt kavapunktide järgi või märksõnade abil;</p> <p>2) jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tuginedes kirjanduslikule</p>

<p>tervikteoste kodulugemine ning ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.</p> <p>Jutustamine</p> <p>Tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide järgi. Tekstilähedane jutustamine märksõnade abil.</p> <p>Aheljutustamine. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamisega. Iseendaga või kellegi teisega toimunud sündmusest või mälestuspildist jutustamine. Jutustamine piltteksti (foto, illustratsioon, karikatuur, koomiks) põhjal. Fantaasialoo jutustamine.</p> <p>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p> <p>Teksti kui terviku mõistmine. Mälu- ehk faktiküsimuste ja loovküsimuste koostamine. Küsimustele vastamine tsitaadiga (tekstilõigu või fraasiga), teksti järgi oma sõnadega ning peast. Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlausete ning märksõnadena.</p> <p>Lõikude kesksete mõtete otsimine ja peamõtte sõnastamine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine.</p>	<p>tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;</p> <p>3) jutustab piltteksti põhjal.</p> <p>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p> <p>1) koostab teksti kohta eri liiki küsimusi;</p> <p>2) vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnade või tekstinäitega;</p> <p>3) koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu;</p> <p>4) järjestab teksti põhjal sündmused ning määrab nende toimumise aja ja koha;</p> <p>5) kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende suhteid, hindab nende käitumist, lähtudes üldtunnustatud moraalinormidest, ning võrdleb ennast mõne tegelasega;</p> <p>6) leiab lõigu kesksed mõtted ja sõnastab peamõtte;</p> <p>7) arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuse, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii</p>
--	---

<p>Arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Illustratiivsete näidete (nt tsitaadid, iseloomulikud detailid) otsimine tekstist. Detailide kirjeldamine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal. Loetu põhjal järelduste tegemine. Oma mõtete, tundmuste ning lugemismuljete sõnastamine.</p> <p>Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest ning oma sõnavara rikastamine.</p> <p>Tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine. Teose sündmustiku ning tegelaste suhestamine (nt võrdlemine) enda ja ümbritsevaga. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise ja tegelastevaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine ja nende käitumise põhjendamine.</p> <p>Tegelasrühmad. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendusteed. Sündmuste toimumise aja ja</p>	<p>tekstist kui ka igapäevaelust;</p> <p>8) otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse;</p> <p>9) tunneb ära ja kasutab tekstides tuntumaid kõnekujundeid;</p> <p>10) seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust;</p> <p>11) mõtestab luuletuse tähendust, tuginedes enda elamustele ja kogemustele;</p> <p>12) seletab õpitud kõnekujundeid, rahvalaulu, muistendi ja muinasjutu olemust oma sõnadega.</p> <p>mõne paikkondlikult tähtsa kirjaniku elu-, tegevus- ja loomingulukku.</p> <p>Teksti esitus ja omalooming</p> <p>1) kirjutab erineva pikkusega erišanrilisi omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavas ja jutustavas vormis;</p> <p>2) esitab peast luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotledes esituse ladusust ja selgust ning tekstitäpsust.</p>
---	---

koha kindlaksmääramine. Sündmuste järjekord. Sündmuste põhjuse-tagajärjesused. Minajutustaja kui loo edastaja.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse, sh metakeele mõistmine.

Mõisted: epiteet, võrdlus, vanasõna, kõnekäänd, muinasjutt, muistend, algriim.

Epiteedi ja võrdluse äratundmine ning kasutamine. Valmi mõistukõnest arusaamine. Lihtsamate sümbolite seletamine. Tegelaskõne varjatud tähenduse mõistmine. Kõnekäändude ja vanasõnade olemus, nende tähenduse seletamine, selle võrdlev ja eristav seostamine tänapäeva elunähtustega. Koomilise leidmine tekstist.

Riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütmi ja kõla tunnetamine. Algriimi leidmine rahvalauludest. Algriimi kasutamine oma tekstis. Luuleteksti tõlgendamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine.

Loomamuinasjutu ja imemuinasjutu tüüptegelased ning tunnused (lugu, tegelased, hea võitlus kurjaga jm).

Tekke- ja seletusmuistendi tunnused. Hiiu- ja vägilasmuistendi tunnused.

Seiklusjutu ja ajaloolise jutustuse tunnused, teema ja idee, probleem, pea- ja kõrvaltegelane, tüüptegelane.

Luuletuse vorm. Rahvalaulu olemus.

Päevik kui ilukirjandusliku teose vorm.

Animafilmi olemus.

Teksti esitus ja omalooming

Esitamine.

Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo,

hääletugevuse ja intonatsiooni valimine.

Õige hingamine ning kehahoid. Luuleteksti esitamine peast.

Lühikese proosateksti esitamine (dialoogi või monoloogina). Rollimäng, rolliteksti esitamine.

Omalooming.

Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid:

1) loomamuinasjutt, imemuinasjutt, tekke-
või seletusmuistend, hiiu- või
vägilasmuistend, seiklus- või

fantaasiajutt, mälestuslugu;

2) jutuke vanasõnade või kõnekäändude
põhjal, algustähekordustega naljalugu,
luuletus etteantud riimide

põhjal või iseseisvalt samasisuline jutt
luuletuse põhjal;

3) looduskirjeldus, loom- või kirjandusliku
tegelase kirjeldus, teose või kujuteldava
tegelase päevikulehekülg,

sündmustiku või tegelasega seotud
kuulutus, loo sündmustiku edasiarendus,
uus või jätkuv lõpp loole,

tegelastevaheline dialoog, kiri mõnele
teose tegelasele või tegelasrühmale.

Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja
iseloomulike tunnuste esitamine.

Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid,

hinnang. Esemel, olendi, inimese,
tegevuskoha, looduse ja tunnete
kirjeldamine. Autori suhtumine

kirjeldatavasse ja selle väljendamine.

Jutustamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-
põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus
lausestus. Otsekõne jutustuses.

Minavormis jutustamine.

Kirjandustekstide valik.

II kooliastmes käsitletavad tekstid ja terviklikult loetavad kirjandusteosed valitakse

arvestusega, et esindatud oleksid kõik järgmised teemavaldkonnad.

Väärtused ja kõlblus. Enesehinnang. Ausus enese ja teiste vastu. Iseenda ning teiste vajadused ja huvid.

Arusaamine heast ja halvast. Õigus ja ebaõigus. Kiiduväärne ja taunitav.

Erinevus teistest. Minu hobid ja

huvid. Minu tervis ja tulevik. Rikkuse ja vaesusega seotud probleemid. Kohustused ja vastutus. Üksiolek ja

hirmud

Kodus ja koolis. Perekond. Kodu turvalisus. Vägivald kodus. Armastus oma kodu ja koduste vastu. Suhted

vanemate, kasuvanemate ja vanavanematega. Suhted õdede, vendade, teiste lähisugulastega. Poiste ja

tüdrukute suhted. Sallivus teistsuguste inimeste suhtes. Abivajaja ning aitaja.

Nohiklikkus ja tõrjutus. Piir oma

ja võõra vahel. Piir lubatu ja lubamatu vahel

Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus.

Rahvuskultuuri eripära ja olulisus rahvale.

Matkamine kodukohas

ning reisimine kauges maades.

Kultuuride mitmekesisus. Erinevate

rahvaste uskumused ja tavad.

Käitumine erinevates kultuuriruumides.

Külalislahkus. Lugupidav suhtumine

teistesse kultuuridesse ja

inimestesse. Kultuuriinimesed kui eesti

rahvuskultuuri tutvustajad ja hoidjad

Mängiv inimene. Ringmängud ja

mängulust. Sõnamängud. Teatri

võlumaailm. Leidlik probleemide

lahendamine. Iluelamused. Loominguline

koostöö. Mängult ja päriselt. Põhjendatud

ja põhjendamata riskid

Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng.

Minu osa looduse hoidmisel. Austav

suhtumine elus- ja eluta

loodusesse. Hädasolija aitamine.

Lemmikloomad ning vastutus nende eest.

Aastaaegade omanäolisus

Kodaniküühiskond ja rahvussuhted. Minu

juured. Seos mineviku, oleviku ning

tuleviku vahel. Traditsioonid ja

sündmused, mis tagavad järjepidevuse.

Suhe keelesse. Kodupaiga keel. Suhted teiste rahvustega

Teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon. Avastamisrõõm ja õppimiskogemused. Tänapäevased teabe

otsimise ja edastamise võimalused.

Internet kui silmaringi avardaja ning infoallikas. Internet kui ohuallikas.

Käitumine suhtlusportaalides. Film ja foto kui hetke ning ajaloo jäädvustajad

Soovituslik loend teoste terviklikuks käsitlemiseks.

Harri Jõgisalu „Veskiratta Madis” või „Vennikese ja tema sõprade lood”, Andrus Kiviräha „Sirli, Siim ja

saladused”, Aino Perviku „Arabella, mereröövli tütar”, Jaan Krossi „Mardileib”, Jaan Rannapi „Viimane

valgesulg”, Eno Raua „Kalevipoeg” või „Roostevaba mõök”, Erich Kästneri „Veel üks Lotte”, James Krüssi

„Timm Thaler ehk müüdnud naer”, Astrid Lindgreni „Vennad Lõvisüdamed” või „Röövlitütar Ronja”, Ferenc

Molnári „Pal-tänava poisid”, Christine Nöstlingeri „Vahetuslaps”, Joanne Kathleen Rowlingi „Harry Potter ja

tarkade kivi”, John Ronald Reuel Tolkieni „Kääbik”, Mark Twaini „Tom Sawyeri seiklused”, vähemalt üks

uudisproosateos omal valikul, üks vabalt valitud luulekogu, vähemalt üks paikkondliku autori proosa- või luuleteos.

Rahvaluuletekstid.

Rahvalaulud: töölaulud, laulud tarkusest ja rumalusest, maagilised laulud, loitsud.

„Kalevala” lood. Looma- ja

imemuinasjutud. Tekke- ja seletusmuistendid. Hiiu- ja vägilasmuistendid (Kalevipoeg, Suur Tõll). Piiblilood,

erinevate rahvaste müüdid. Tarkuse-, õppimis- ja tööteemalised vanasõnad ning kõnekäänud. Paikkondliku

algupäraga rahvaluuletekstid, muistendid.

Põhjalikumalt käsitletavat autorid.

Sissevaateid Friedrich Robert Faehlmanni, Harri Jõgisalu, Andrus Kiviräha, Friedrich Reinhold Kreutzwaldi,

Astrid Lindgreni ja Leelo Tungla ning mõne paikkondlikult tähtsa kirjaniku elu-, tegevus- ja loomingulukku.

EESTI KEEL 6.klass-2t nädalas/ 70t õa

ÕPPESISU JA –TEGEVUS	6. KLASSI LÕPETAJA ÕPITULEMUSED
<p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <p>Arvamuse avaldamine, põhjendamine paaris- või rühmatöö käigus, kõnejärg. Kaaslase parandamine, täiendamine. Arvamuse tagasivõtmine, kaaslasega nõustumine, kaaslase täiendamine, parandamine. Kaasõpilaste töödele hinnangu andmine ja tunnustuse avaldamine. Klassivestlus, diskussioon. Telefonivestlus: alustamine, lõpetamine. Suhtlemine virtuaalkeskonnas: eesmärgid, võimalused, ohud (privaatse ja avaliku ala eristamine). E-kiri.</p> <p>Teksti vastuvõtt</p> <p>Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid, eesmärgistatud kuulamine/vaatamine. Oma sõnadega kokkuvõtte tegemine. Saatekava. Trükiajakirjandus. Pressifoto. Karikatuur. Pildiallkiri. Teabegraafika. Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam. Tarbetekstide keel: kataloogid, kasutusjuhendid, toodete etiketid. Skeemist, tabelist, kuulutusest, sõiduplaanist, hinnakirjast andmete kirjapanek ja seoste väljatoomine.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Valib juhendamise toel suhtluskanali; peab sobivalt telefoni- ja mobiilivestlusi, kirja- ja meilivahetust; 2) võtab loetut ja kuuldut lühidalt kokku nii suulises kui ka kirjalikus vormis; 3) leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi; 4) tunneb tavalisi tekstiliike ja nende kasutusvõimalusi; 5) võrdleb tekste omavahel, esitab küsimusi ja arvamusi ning teeb lühikokkuvõtte; 6) kasutab omandatud keele ja tekstimõisteid tekstide tõlgendamisel ja seostamisel 7) leiab juhendamise toel tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet raamatukogust ja internetist; 8) tunneb esinemise ettevalmistuse põhietappe; 9) tunneb kirjutamisprotsessi põhietappe; 10) kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju (ka e-kirju ja sõnumeid), oskab leida ja täita lihtsamaid planke ja vorme;

<p>Tekstiloomed</p> <p>Protsesskirjutamine: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirj. petus.</p> <p>Mustand. Oma vigade leidmine ja parandamine. Alustekst, selle edasiarenduse lihtsamaid võtteid. Lisateabe otsimine. Erinevatest allikatest pärit info võrdlemine, olulise eristamine ebaolulisest, selle väljakirjutamine. Uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega, selle rakendamine konkreetsest tööülesandest lähtuvalt. Visuaalsed ja tekstilised infoallikad, nende usaldusväärsus. Teksti loomine pildi- ja näitmaterjali põhjal. Fakt ja arvamus. Kiri, ümbriku vormistamine. Lühiettekanne, esitlus Internetist või teatmeteostest leitud info põhjal. Privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika</p> <p>Õigekeelsus ja keelehoole üldteemad: Kirjakeel, argikeel ja murdekeel Häälikuõpetus ja õigekiri g, b, d s-i kõrval. h õigekiri. i ja j õigekiri (tegianimed ja liitsõnad). gi- ja ki-liite õigekiri. Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus, sulghäälik sõna keskel. f-i ja š õigekiri. Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades). Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatust kui veebivariandist). Sõnavaraõpetus Kirjakeelne ja kõnekeelne sõnavara, uudissõnad, murdesõnasläng.</p>	<p>11) avaldab viisakalt ja olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis;</p> <p>12) kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid tekste luues ja seostades</p> <p>13) tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust, järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;</p> <p>14) moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid;</p> <p>15) leiab ja kontrollib „Eesti õigekeelsussõnaraamatust“ sõna tähendust ja õigekirja;</p> <p>16) tunneb ära õpitud tekstiliigi;</p> <p>17) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsides ja hinnates.</p>
--	---

Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist).

Vormiõpetus Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõna käänamine koos nimisõnaga. lik- ja ne-liiteliste omadussõnade kää- namine ja õigekiri. Omadussõnade võrdlusastmed. Võrdlusastmete kasutamine. Omadussõnade tuletusliited. Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine (ne- ja liniitelised omadussõnad). Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Põhi- ja järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Kuupäeva kirjutamise võimalusi. Arvsõnade käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ja numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis. Asesõnade käänamine ja kasutamine. Sõnaraamatute kasutamine käändsõna põhivormide kontrollimiseks.

Lauseõpetus Liitlause. Lihtlausete sidumine liitlauseks. Sidesõnaga ja sidesõnata liitlause. Kahe järjestikuse osalausega liitlause kirjavahemärgistamine. Otsekõne ja saatelause. Saatelause otsekõne ees, keskel ja järel. Otsekõne kirjavahemärgid. Otsekõne kasutamise võimalusi. Üte ja selle kirjavahemärgid. Muud õigekirja teemad Algustäheõigekiri: ajalooüldnimetused; ametinimetused ja üldnimetused; perioodikaväljaanded; teoste

pealkirjad. Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri, lühendite lugemine.	
---	--

KIRJANDUS 6.klass

ÕPPESISU JA –TEGEVUS	6. KLASSI LÕPETAJA ÕPITULEMUSED
<p>Lugemine</p> <p>Eesmärgistatud ülelugemine. Oma lugemise jälgimine ja lugemisoskuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine. Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.</p> <p>Jutustamine</p> <p>Tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide järgi. Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamisega. Iseendaga või kellegi teisega toimunud sündmusest või mälestuspildist jutustamine. Jutustamine piltteksti (foto, illustratsioon, karikatuur, koomiks) põhjal. Fantaasialoo jutustamine.</p>	<p>Lugemine</p> <p>1) On läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut);</p> <p>2) loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist;</p> <p>3) tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi, kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja –kogemustest;</p> <p>Jutustamine</p> <p>4) jutustab tekstilähedaselt kavapunktide järgi või märksõnade toel;</p> <p>5) jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;</p> <p>6) jutustab piltteksti põhjal ja selgitab selle sisu;</p> <p>Teksti tõlgendamine</p>

<p>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p> <p>Teose mõistmist toetavad tegevused</p> <p>Küsimustele vastamine tsitaadiga (tekstilõigu või fraasiga), teksti abil oma sõnadega, peast. Teksti kavastamine: kavapunktid küsija väitlausetena, märksõnadena. Lõikude kesksete mõtete otsimine ja peamõtte sõnastamine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine.</p> <p>Arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Illustratiivsete näidete (nt tsitaatide, iseloomulike detailide) otsimine tekstist. Detailide kirjeldamine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal. Loetu põhjal järelduste tegemine. Oma mõtete, tundmuste, lugemismuljete sõnastamine. Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine. Teose/loo kui terviku mõistmine Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Sündmuste järjekord. Sündmuste põhjus-tagajärjeseosed. Minajutustaja kui loo edastaja. Tegelasete probleemi leidmine ja sõnastamine. Teose sündmustiku ja tegelaste suhestamine (nt võrdlemine) enda ja ümbritsevaga. Tegelasete muutumise, tegelastevaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine, käitumise põhjendamine. Tegelasrühmad. Tegelasestevaheline konflikt, selle põhjused</p>	<p>7) vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega;</p> <p>8) koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu;</p> <p>9) leiab lõigu keskset mõtet ja sõnastab peamõtte;</p> <p>10) järjestab teksti põhjal sündmused, määrab nende toimumise aja ja koha;</p> <p>11) kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende omavahelisi suhteid, hindab nende käitumist, lähtudes üldtunnustatud moraalnormidest, võrdleb iseennast mõne tegelasega;</p> <p>12) arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;</p> <p>13) otsib teavet tundmata sõnade kohta, teeb selgeks nende tähenduse;</p> <p>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</p> <p>14) tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete ja võrdlusi;</p> <p>15) seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust;</p>
---	---

<p>ja lahendamisteed. Looma- ja imemuinasjutu tüüptegelased.</p> <p>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine Epiteedi ja võrdluse äratundmine ja kasutamine. Lihtsamate sümbolite seletamine. Tegelaskõne varjatud tähenduse mõistmine. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine, selle võrdlev ja eristav seostamine tänapäeva elunähtustega. Riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütmi ja kõla tunnetamine. Luuleteksti tõlgendamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine.</p>	<p>16) mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele ja kogemustele tuginedes.</p>
---	--

II kooliastme õpitulemused

6. klassi lõpetaja:

1. on lugenud eakohast erižanrilist väärtkirjandust, kujundab selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ja arendab lugejaoskusi;
2. väärtustab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuri tutvustajat;
3. tõlgendab, analüüsib ja mõistab teoses kujutatud lugu ja tegelassuhteid, elamusi ja väärtusi;
4. mõistab ja aktsepteerib erinevaid seisukohti, mis kirjandusteost lugedes võivad tekkida;
5. jutustab teksti- või elamuspõhiselt ja arutleb teoses toimunu üle, väljendades end korrektselt;
6. kirjutab nii jutustavaid kui ka kirjeldavaid omaloomingulisi töid, väljendades ennast korrektselt;
7. kasutab vajaliku teabe hankimiseks eri allikaid, sealhulgas sõnaraamatuid ja internetti.

EESTI KEEL JA KIRJANDUS III KOOLIASTMES

Õppeaine kirjeldus

II ja III kooliastmes on neli õppevaldkonda: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstilooime ning õigekeelsus ja keelehoole.

Suulise ja kirjaliku suhtluse õpetusega kujundatakse oskust silmast silma, telefoni, kirja ja meili teel ning interneti keskkonnas kahe- või mitmepoolselt toimida, tekste kokku võtta ja vahendada ning saavutada häid tulemusi rühma- ja paaristöös.

Teksti vastuvõtu õpetuse kaudu kujuneb teadlik suhe pikemate suuliste ja kirjalike tekstidega: kujundatakse oskust tekste valida ning leida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, teadvustades kuulamise ja lugemise strateegiaid, võimet teksti järjest sügavamini mõista ning tekstile reageerida. Tekstilooime õpetusega kujundatakse mitmekülgselt ja eesmärgistatud eneseväljenduse oskust, mille puhul inimene tajub olukorda ja adressaati ning suudab oma mõtteid vajaliku täpsusega ja tekstiliigile omases vormis väljendada ning edastada.

Õigekeelsuse ja keelehooldete õpetusega kujundatakse keeleteadlikkust ning teadmisi keelest; eesti nüüdiskirjakeele teadlikku kasutamist, aga ka arusaamist keele arengust ja muutumisest. Valdkond annab aluse edenemisele teistes, eespool nimetatud õppevaldkondades, annab teadmisi eesti kirjakeele ja murrete stiilirikkusest ning kirjavara mitmekülgsusest.

Õppevaldkondade lõimimise tulemusel areneb eakohaselt õpilase mõtlemisvõime, suhtlusoskus, enesetunnetus ja identiteet. Ta on võimeline eetiliselt, olusid ja partnerit arvestades suhtlema; kuulamis- ja lugemismaterjali oma eesmärkidel kriitikameelega valima ning analüüsima; tekstide toel teadlikumalt õppima ja tegutsema. Eesti keel kui õppeaine annab õpilasele võimaluse pidevalt ja mitmekülgselt suhelda, lugeda ja kirjutada, arendada oma loomevõimet ning tekitab huvi nüansirikka ja tõhusa suhtluse, mitut liiki ja laadi tekstide ning keele vastu.

Kirjandus on õppeaine, mis peamiselt ilukirjandusele tuginedes arendab õpilase lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist ning verbaalseid loomevõimeid; kujundab väärtkirjanduse ja rahvaluule tõlgendamise ning analüüsi kaudu õpilase esteetilisi ja eetilisi väärtushoiakuid, rikastab tundemaailma, aitab leida oma identiteeti ning luua ainuomast maailmapilti.

Põhikooli kirjandusõpetus keskendub eelkõige ilukirjanduse lugemisele ja tõlgendamisele. Eraldi pööratakse tähelepanu teose mõistmist toetavate oskuste arendamisele, teose kui terviku mõistmisele ning kujundliku keele tundmaõppimisele. Interpreteerimis- ja sünteesivõime

arendamiseks kuuluvad vältimatute osistena kirjandusõpetusse ka tekstide esitamine ning omalooming õpilase loodud eriliigiliste tekstide tähenduses.

Kirjandusteoste üle arutlemiseks ja nende sügavuti mõistmiseks peab õpilane tundma kirjanduse metakeelt ning kirjanikega seotud kultuuriloolist tausta. Teoste käsitlemiseks vajalikke mõisteid seletatakse õppekirjanduses, õpilase enda seletust eeldatakse vaid nende väheste mõistete puhul, mis on õppesisus eraldi esile toodud. Kirjandusõpetuse teoreetiline külg on seega kahandatud võimaliku miinimumini, sest faktiteadmistest tähtsam on äratada ja hoida alal lugemishuvi ning arendada tõlgendusoskust.

Kirjanduse ainesisus peetakse oluliseks pakkuda õpilastele mitmekülgse tekstivaliku kaudu erinevaid lugemis- ja analüüsikogemusi ning tagada seega igakülgne lugejaoskuste areng. Seepärast haaratakse lugemisvarasse tähtsamate eetiliste ja esteetiliste küsimuste käsitlemist võimaldavaid teoseid nii uudiskirjandusest kui ka klassikast ning pööratakse tähelepanu folkloorsele materjalile, et väärtustada õpilase päritolu ja kultuurilist kuuluvust. Arvestatakse ka eesti ja väliskirjanduse, vanema ja uuema kirjanduse ning eri žanre esindavate proosa-, draama- ja luuleteoste põhjendatud proportsioone. Terviklikult käsitletavate teoste valikus on rohkesti klassikat, nn tüvitekste, mille hulgast saab kirjandusõppe eesmärges silmas pidades teha meelepärase valiku. Ainesisus esitatud terviklikult käsitletavate teoste loend ei ole suletud ega ammendav, igal õpikuautoril ja kirjandusõpetajal on vabadus valida nimetatute asemele või neile lisaks teisi teemakohaseid tekste ja teoseid, sh uudiskirjanduse hulgast. Rõhutades ainekava avatust kirjanduse valikule, on kultuuri järjepidevuse huvides siiski vaja tunda tüvitekste. Tervikkäsitleluseks mõeldud teoste hulgast valib õpetaja käsitlemiseks vähemalt neli. Õpetaja võib kirjandusteoseid valides arvestada õpilase eelistusi ning kultuurilis-rahvuslikku eripära.

Kirjandusõpetuses on põhiohk ilukirjanduse lugemisel ja tõlgendamisel, kuid funktsionaalse kirjaoskuse arendamiseks tegeldakse kirjandustundides ka teabetekstidega, mis on seotud eelkõige kirjanduse ning kirjanike ja teiste kultuurilooliselt tähenduslike isikutega. Kultuurilooliste tekstidega tutvudes avatakse isiksust kujundavaid seiku ning osutatakse loomingu juurde jõudmise erinevatele teedele, aidatakse mõista teose kirjandus- ja ajaloolist tagapõhja, väärtustades eesti kultuuri jaoks olulist. Eesmärk ei ole käsitleda kirjanike elu ja tegevust kõigekülgsest, vaid luua alus kirjandusprotsessi mõistmiseks ning tekitada huvi

kultuurilooliste tekstide lugemise vastu. Nende toel õpitakse teksti adekvaatselt mõistma, olulist leidma, teavet struktureerima ja võrdlema, eri liiki tekste looma jms.

Õppeprotsessis võimaldatakse õpilastele rohkesti omaloomingulisi, sh kirjandusteoste, teistele tekstidele ja oma elamustele tuginevaid kirjutamiskogemusi, et arendada ja väärtustada loovust ja mõtlemisvõimet ning tuua esile kirjutaja isikupära ja annet. Tekstianalüüsis ning tekstiloomes on võrdselt olulised suuline ja kirjalik õppetegevus.

Kirjandusõpetus seostub peaaegu kõigi õppeainetega (esmajoones eesti keelega) ja kirjanduse lähiümbruse aladega (folkloori, teatri, filmi, kujutava kunstiga) ning toetab õppe sisu kaudu õppekava läbivate teemade käsitlemist ja võtmepädevuste saavutamist. Taotlus on, et loetud ilukirjandustekstide põhjal arutledes suhestaks õpilane ennast käsitletavate teemadega.

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

1. peetakse silmas õppekava alusväärtusi, üldpädevusi, õppeaine eesmärgid ja õpitulemusi;
2. ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
3. jälgitakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
4. võimaldatakse õppida individuaalselt ning koos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
5. arvestatakse õpilaste individuaalseid iseärasusi ning kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad õpilastel sobiva pingutustasemega õppida;
6. kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
7. laiendatakse õpikeskkonda: arvutiklass, muuseum, näitus, raamatukogu;
8. kasutatakse mitmekesist õppemetoodikat, sh aktiivõpet: esitamine, rollimäng, loovtöö kirjutamine, arutelu, õpimapi koostamine;
9. rakendatakse õppetegevust toetavaid ja mitmekesistavaid õppevorme (sh raamatukogutunnid, kohtumised kirjanikega, loomekonkursid, kirjandusolümpiaadid), pidades oluliseks koosõppimise kaudu sotsiaalse kompetentsuse saavutamist ning infoühiskonna võimaluste paljust.

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

*loeb eakohast ilukirjandust, arendab oma lugemisoskust ning omandab püsiva lugemisharjumuse kui maailma ja enda mõistmise vahendi;

*väärtustab kirjandust oma rahvuskultuuri olulise osana ning tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga;

*mõistab ilukirjanduse kujundlikku keelt, rikastab oma sõnavara ning arendab suulist ja kirjalikku väljendusoskust;

*arendab oma loomevõimeid ja suhtub lugupidamisega loometöösse;

*kujundab kirjanduse abil oma esteetilisi ja eetilisi väärtushoiakuid;

*laiendab oma silmaringi ning rikastab mõtte- ja tundemaailma;

*annab iseseisvaid hinnanguid ning sõnastab ja esitab oma mõtteid;

*hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt erinevaid infoallikaid.

III KOOLIASTMES TAOTLETAVAD PÄDEVUSED

Põhikooli õppekava üldosas § 11 on esitatud III kooliastmes taotletavate pädevuste loend. See hõlmab oskusi ja suhtumisi, mis peaksid kujunema kõigi õppeainete koostoimel. Selle loendi alusel ning arvestades eesti keele kui õppeaine spetsiifikat on koostatud järgnev loend III kooliastmes taotletavatest üldpädevustest, mille kujunemist on võimalik taotleda ja toetada eesti keele ainekava järgi toimuva õppe protsessis.

Kolmanda kooliastme lõpus õpilane:

1. hindab harmoonilisi inimsuhteid, mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena; peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest;
2. oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sealhulgas paaris- ja rühmatöövõtteid) olenevalt õppeülesande iseärasustest;
3. väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas, suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi ning mõistab kompromisside vajalikkust;

4. oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnistada ning oma tegevust korrigeerida;
5. oskab oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides;
6. oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste, luua eakohasel tasemel keeleliselt korrektseid ning suhtlussituatsioonile vastavaid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet; 10) oskab kasutada arvutit ja interneti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste;
7. oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada; oskab teha vahet faktil ja arvamusel;
8. tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselu norme;
9. väärtustab kirjandusloomingut ning suudab end kirjandusvahendite abil väljendada;
10. väärtustab tervislikke eluviise;
11. on leidnud endale sobiva harrastuse;
12. mõistab eesti keele tähtsust rahvuskultuuris ning hea keeleoskuse vajalikkust edasi õppimisel ja kutsetöös.

EESTI KEEL 7.klass

ÕPPESISU JA -TEGEVUS	7. KLASSI LÕPETAJA ÕPITULEMUSED
<p>SÕNAVARA</p> <p>Suhelda saab ka sõnadeta.</p> <p>Sõna ja tähendus. Sõnade tähendusvarjundite eristamine; sõnastiku kasutamine sõnade tähenduse selgitamiseks.</p> <p>Keeles on palju murdeid. Murdeteksti tõlkimine kirjakeelde.</p> <p>Sünonüümid on keele rikkus.</p> <p>Sünonüümide kasutamine sõnastuse</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teeb vahet argikeelel ja kirjakeelel; • teab eesti keele peamisi murdeid; • kasutab sünonüüme teksti sõnastuse rikastamiseks; • leiab oma sõnavara rikastamiseks keeleallikatest sõnade kontekstitähendusi, kasutusviise ja mõistesuhteid.

rikastamiseks teksti kirjutamisel ja parandamisel.

Tekstiloome õpiku sõnastiku abil.

Kirjakeelse teksti sõnastuse parandamine.

Suuline ja kirjalik suhtlus: erinevate suhtlusvahendite kasutamine.

KIRI JA KUULUTUS

Tekstiloome: meilivahetus, meili kirjutamine ja keelevahendite valik. Kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevahendite valik. Kuulutuse kirjutamine ja vormistamine.

Õigekeelsus: E-kirjade sõnastuse parandamine.

SÕNALIIGID

Tegusõnad. Käändsõnad. Muutumatud sõnad.

Õigekeelsus. Sõnaliikide tundmaõppimine: tegusõnad, käändsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad), muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja hüüdsõnad); sõnaliikide funktsiooni määramine lauses.

KIRJELDUS JA ISELOOMUSTUS

Tekstiloome: kirjeldava kirjandi kirjutamine;

lõikude järjestamine (eri põhimõtted); kirjelduse kirjutamine fotode põhjal, teksti analüüsimine; iseloomustuse kirjutamine, lugemine ja hindamine.

Suuline ja kirjalik suhtlus:

klassikaaslaste iseloomuomaduste üle arutlemine,

Teksti vastuvõtt:

- oskab eesmärgipäraselt ning asjalikult kirja ja meili kirjutada;
- eristab kirjakeelt argikeelest;
- oskab vormistada kirja ja kuulutust.
- teab eesti keele sõnaliike.
- tunneb kirjutamise protsessi, oskab kirjeldust kirjutada;
- oskab iseloomustust kirjutada;
- kasutab omadussõnu kirjelduse ja iseloomustuse kirjutamisel.
- teab eesti keele hääliku-süsteemi peajooni.
- seostab omavahel sõnalist teksti, seda toetavat tabelit ja pilti;
- esitab piltide ja sõnalise teksti kohta küsimusi;
- teeb piltide põhjal järeldusi ning annab hinnanguid.
- järgib astmevahelduslike sõnade vormimoodustusel ja kirjutamisel õigekirja aluseid ja põhireegleid;
- oskab õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest.
- teab uudise ja arvamuse tunnuseid;
- oskab väljendada oma seisukohta;
- oskab eesmärgipäraselt kirjutada arvamuse avaldust
- teab kaashäälikuühendi õigekirja põhireeglit ja erandeid;

ilukirjandusteksti katkendi analüüsimine

HÄÄLIKUD, SILP JA VÄLDE

Õigekeelsus: Häälikutest sõnad. Häälikute liigitamine. Silp ja silbituum. Silbitamine, pika ja lühikese silbi määramine. Sõna rõhk ja välde.

Õigehäalduse põhimõtetega tutvumine: rõhk ja välde. Sõnavälte määramine ja eri vältes olevate sõnavormide võrdlemine. Eesti keele hääliku- ja vältesüsteemi võrdlemine teiste keeltega.

SÕNA JA PILT

Teksti vastuvõtt: sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm).

Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine. Tekstist olulise info otsimine.

Tekstiloom: isikliku maailmakaardi koostamine.

ASTMEVAHELDUS

Õigekeelsus: välte- ja laadivahetusega tutvumine. **Käändsõna astmevahelduse** määramine: veahtlikud käändsõnad ja sõnavormid. Õige käänevormi leidmine ÕS-ist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul.

Tegusõna astmevahelduse määramine: veahtlikud tegusõnad ja sõnavormid.

AJAKIRJANDUS-TEKSTID

Teksti vastuvõtt. Meedia olemuse ja eesmärkidega tutvumine. Meediatekstide tunnuste määramine. Põhiliste mediakanalite võrdlus. **Fakti ja arvamuse** eristamine. Meediatekstide põhiliikide tundmine: **uudislugu ja arvamislugu.**

- kirjutab kaashäälikuühendit üldjuhul õigesti.
- tunneb peamisi meediateksti liike (intervjuu, reportaaž), teab nende põhijooni;
- teab, kuidas intervjuud ette valmistada ja läbi viia;
- on teinud intervjuu ja selle kirjalikult vormistanud.
- tunneb eesti keele käändeid ja käänevorme;
- teab omadussõna võrdlusastmeid, oskab neid moodustada;
- oskab leida õigekirjajuhiseid veebiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest.
- teab audiovisuaalse meedia põhijooni; oskab kirjutada arvustust.
- tunneb tegusõna vormistikku;
- oskab õigesti moodustada tegusõnade veahtlikke vorme;
- oskab õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest.
- oskab koostada ja esitada lühikest ettekannet.
- teab sõnade kokku- ja lahku- kirjutamise põhireegleid;
- oskab nimisõnu, omadussõnu, arvsõnu, tegusõnu ning muutumatuid sõnu õigesti kokku ja lahku kirjutada;

Meediatekstide lugemine ja analüüs.

Rühmaöö meediakanalite kohta.

Tekstiloome. Uudise kirjutamine: materjali kogumine, infoallikate leidmine ja hindamine, vastutus avaldatu eest; uudise pealkirjastamine. **Arvamuse** kirjutamine: isikliku seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, selle põhjendamine.

HÄÄLIKUÕIGEKIRI

Üksikhääliku õigekiri. Häälikuühendi õigekiri.

Võõrsõnade õigekiri.

Õigekeelsus: kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades; kaashäälikuühendi õigekirja erandite õppimine; veaohtriku häälikuõigekirjaga sõnade õigekirja harjutamine.

Tekstiloome:

lühijutu kirjutamine.

AUDIOVISUAALNE MEEDIA

Teksti vastuvõtt: televisioon ning raadio: avalik-õiguslikud kanalid ja erakanalid; tele- ja raadioprogrammide analüüsimine ja võrdlemine; meediatekstide lugemine ja analüüs.

Tekstiloome: arvustuse kirjutamine; raadio saatekava koostamine.

TEGUSÕNA VORMISTIK

Tegusõna pöördelised vormid. Isik ja arv. Aeg. Tegusõna kõneviisid. Isikuline ja umbisikuline tegumood. Eitav ja jaatav kõne.

- oskab õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest.
- oskab eesmärgipäraselt kirjutada jutustavat teksti;
- kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades.

Tegusõna käändelised vormid. Tegusõna põhivormid. Vormidevahelised seosed.

Õigekeelsus: tegusõna pöördeliste vormide (pööre, arv, aeg, kõneviis, tegumood) moodustamine; tegusõna veaohlike vormide kasutamine lauses; tegusõna käändelised vormid, nende kasutamine lauses; tekstide parandamine, ÕS-i kasutamine.

ETTEKANNE

Tekstiloom: ettekande jaoks materjali kogumine ja ettekande koostamine.

Suuline suhtlus: ettekande esitamine.

KOKKU- JA LAHKUKIRJUTAMINE

Õigekeelsus:

Nimisõna kokku- ja lahku-kirjutamine.

Omadussõna kokku- ja lahku-kirjutamine.

Arvsõna kokku- ja lahku-kirjutamine.

Tegusõna kokku- ja lahku-kirjutamine.

Muutumatu sõnade kokku- ja lahkukirjutamine.

JUTUSTAV TEKST

Jutu sündmustik ja ülesehitus.

Teksti vastuvõtt: jutu lugemine ja analüüs.

Tekstiloom: jutule jätku kirjutamine, teksti liigendamine.

KIRJANDUS 7.klass-2t nädalas/ 70t õa

ÕPPESISU JA -TEGEVUS	7. KLASSI LÕPETAJA ÕPITULEMUSED
<p>Terviklikult loetavaid raamatuid</p> <p>Daniel Defoe „Robinson Crusoe“,</p> <p>Aidi Vallik „Kuidas elad, Ann?“ või „Mis teha, Ann?“ või „Mis sinuga juhtus, Ann?“;</p> <p>Oskar Luts „Kevade“,</p> <p>Jüri Parijõgi „Teraspoiss“,</p> <p>üks noortejutustus või -romaan omal valikul,</p> <p>üks biograafia või autobiograafia omal valikul,</p> <p>üks „Minu“ sarja raamat,</p> <p>üks Terry Pratchetti romaan,</p> <p>üks luulekogu.</p> <p>RAAMATUD MEIE ÜMBER</p> <p>Raamatukogu. Tutvumine õppekirjandusega, õpieesmärkide seadmine kooliaastaks.</p> <p>Teabeteksti lugemine raamatukogude kohta, teabe otsing. Raamatukogu plaani tegemine;</p>	<p>Klassi lõpetamisel õpilane:</p> <p>1) lugemine</p> <ul style="list-style-type: none"> • on läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut); • loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist; • tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit; <p>2) jutustamine</p> <ul style="list-style-type: none"> • jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni; <p>3) teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab kodukandi raamatukogusid; • oskab raamatukogust infot leida; • oskab kasutada elektroonilist kataloogi; • oskab õpitud teadmisi reflekteerida;

raamatukogukülastus, koduraamatukogu uurimine; tööde ettekandmine.

Loovülesanded. Eksliibris.

ELULOOD

O. Lutsu mälestuste lugemine, entsüklopeediaartikli lugemine ja mälestustega võrdlemine; arutelu enda mina üle; kollaaži tegemine enda elust; väärtushinnangute võrdlemine rühmas; teemantluuletuse kirjutamine; „Eesti rahva elulugude“ katkendi lugemine; klassi rahva elulugude koostamine.

A.Franki päeviku lugemine; intervjueerimine II maailmasõja teemal; teabetekstide lugemine II maailmasõja kohta, küsimustele vastamine; elulootelje täitmine; järje kirjutamine päevikule; enda tuleviku eluloo kirjutamine; lemmikraamatu tegelase CV koostamine. Mälestused kõverpeeglis.

Loovülesanded.

NOORTEKIRJANDUS

Raamatu „Kuidas elad, Ann“ lugemine; Anni iseloomustamine, tema käitumise analüüsimine; Anni ja tema ema võrdlemine. Õpikukatkendite lugemine; arutelu aususe ja armukadeduse üle; kirja kirjutamine raamatutegelasele; tegelaste omavaheliste suhete iseloomustamise suhtevõrgustiku abil; pudelimängu juhendi kirjutamine.

Luuletuste lugemine luuletuste meeleolu

- tunneb mõisteid *autobiograafia ja biograafia, autograaf, prototüüp, memuaarid*;
- oskab võrrelda kirjaniku elust kirjutatud teabeteksti ja ilukirjandusteksti;
- mõistab eluloo tähtsust ja oskab leida taustainfot;
- oskab kirjutada oma elulugu;
- oskab tekstist vajalikku infot leida ja seda sihipäraselt kasutada.
- teab II maailmasõja tausta;
- teab päeviku tunnuseid;
- oskab tekstist vajalikku infot leida ja seda internetiallikate abil täiendada;
- oskab loetud teabetekstide põhjal küsimustele vastata;
- oskab leida tähtsamat infot loetud teksti autori kohta;
- oskab kirjutada elulookirjeldust ja vormikohast CV-d;
- oskab analüüsida õpitud.

- oskab vahetada teksti vaatepunkti, meeleolu ning teksti vormi ja žanrit muuta;
- oskab arutleda rühmas või paaris;
- võtab arutelu tulemused lühidalt kokku;

iseloostamine; arutelu luuletuste teemade üle; loovkirjutamine (luuletuse põhjal jutu tegemine, vabavärsi riimimine, luuletuse kirjutamine pildi põhjal).

H. Nõu „Pea suu“, I. Raag film „Klass“.

Tegelaste positiivsuse ja negatiivsuse analüüsimine; provokatsioonile vastuse kirjutamine alistunult, ründavalt, kehtestavalt; fakti-, selgitus- ja arvamusküsimuste esitamine; mõistekaardi täitmine armastuse teemal; dialoogi kirjutamine; tegelaste arusaamade võrdlemine.

Jüri Parijõe jutustuse „Teraspoiss“ lugemine; karakteri analüüs; argumentatsioonilõigu kirjutamine; RATT-kirjutamine; loovkirjutamine pildi põhjal; e-kirja kirjutamine; arutelu rämpsposti teemal; paaristöö: raamatu reklaamikampaania tegemine.

RAHVALUULE MEIE ÜMBER

Lennart Meri teosest „Hõbevalgem“ katkendi lugemine; klassiarutelu maa-, metsa- ja mererahva teemal; oma ilmapildi koostamine, arutlus; mõistekaardi täitmine poploori ja folkloori kohta; teabeteksti lugemine rahvaluule kogumisest; rahvaluule lühivormide otsimine internetist; kuulutuse/üleskutse kirjutamine; mõistatuste väljamõtlemine ning äraarvamine; tsitaadi, mõistatuse kommenteerimine; rühmatöö: koduümbruse graffitite kogumine ja

- oskab kirjutada kirja loetud raamatu tegelasele ning seda õigesti vormistada;
- oskab kirjutada mängujuhendit;
- oskab arutleda rühmas väärtuste üle;
- teab, mis on stroof ja värss;
- oskab kirjeldada luuletuste meeoleolu;
- oskab kirjutada luuletust pildi põhjal.
- oskab tegelase mõtlemist ja käitumist analüüsida;
- oskab esitada erineva tasandi küsimusi;
- oskab sõnastada enda jaoks armastuse tähendust,
- oskab võrrelda tegelaste erinevaid seisukohti
- filmi ja lugemispala võrdlev kirjand
- oskab leotu põhjal karakterit ja tema käitumist analüüsida;
- teab, mis on rämpspost;
- oskab argumentatsioonilõiku kirjutada;
- oskab teksti vormi, tegelast ja teemat muuta;
- oskab kirjutada e-kirja;
- oskab raamatule reklaamikampaaniat korralda
- tunneb mõisteid *epiteet*, *metafoor* ja oskab neid luuletusest leida;

pildistamine, arutelu; klassifolkloori almanahhi koostamine; Eesti folgiürituste kohta andmete kogumine; õpitu reflekteerimine, eneseanalüüs.

LUULE PUUDUTUS

Luuletuste lugemine, analüüs, arutlemine; loovkirjutamine: mudelluuletuse ja kujundluuletuse kirjutamine; naljaluuletuste lugemine. Loovkirjutamine: heliline luuletus, luuletuse kirjutamine anekdoodi, retsepti põhjal. Sürrrealistliku luule lugemine. Sürrrealistliku luuletuse, palindroomi kirjutamine eeskuju abil. Metafooride leidmine. Õpilugemine metafooride kohta; metafooride väljamõtlemine.

- oskab luuletust iseloomustada ja analüüsida;
- suudab leida luuletuse peamõtte;
- suudab luuletust proosatekstina ümber kirjutada;
- oskab luuletust oma sõnadega ümber jutustada;
- oskab eeskuju põhjal luuletusi kirjutada;
- oskab ise metafoore välja mõelda;
- tunneb mõisteid *limerik*, *palindroom*, *heliluuletus* ja *sürrrealism* ning oskab nende kohta näiteid tuua.
- oskab ilmekalt luuletust lugeda ja esitada;
- oskab leida luuletusest epiteete ja metafoore;
- oskab luuletust kirjeldada ja selle stiili analüüsida;
- oskab kirjutada mudelluuletusi, akrostihhoni;
- oskab fantaseerida ja sürrrealistlikku luuletust kirjutada;
- oskab meenutada luuletusi ja neid iseloomustada;
- tunneb mõisteid metafoor, sürrrealism ja oskab neid oma sõnadega selgitada.
- mõistab teksti toel kultuurilisi ja ajaloolisi eripärasid;
- oskab arutleda loetu põhjal;

	<ul style="list-style-type: none"> • oskab kaardi põhjal jutustada; • oskab leida tekstist jutustavaid, kirjeldavaid ja otsekõnega lõike; • oskab leida internetist infot tunneb novelli ülesehitust; • teab mõisteid kulminatsioon, teemaarendus, sissejuhatus, lõpetus, puänt. • oskab karakterite reaktsiooni võrrelda ja nende iseloomu kohta järeldusi teha; • oskab Eesti kaarti lugeda, sealt vajalikku infot leida; • oskab rühmas arutleda; oskab kirjutada avaldust; • oskab rühmatöös loovülesandeid lahendada; • oskab saadud teadmiste põhjal ennast kui õppijat analüüsida. • oskab kirjutada otsekõnelauset; • oskab võrrelda Eesti suve ja muu maailma suve; • oskab jutustada aheljuttu; • teab, mis on lühijutt ja leiab selle tunnuseid tekstist; • oskab kirjutada lühikest fantaasialugu; • mõistab Eesti geograafilise asukoha iseärasusi müüdi taustal; • oskab kirjutada dialoogi; • oskab tundmatutele sõnadele vasteid leida.
--	--

	<ul style="list-style-type: none">• oskab analüüsida karakterit ja koostada karakteristikat;• oskab võrrelda arvustuse ja oma seisukohta;• oskab loetud novelli struktuuri graafiliselt kujutada;• oskab leida tabavaid sõnu, kirjeldades oma karakterit;• oskab loetu põhjal lünkteksti täita;• oskab rühmas koduõppe teemal diskuteerida.• oskab sõnastiku abil tõlkida;• oskab loetut pildina kujutada ja kaardile märkida;• oskab pildi põhjal fantaasiamaailmast juttu kirjutada;• oskab kirjeldada karaktereid;• oskab töötada rühmas: välja mõelda ja kujutada fantaasiamaailma;• oskab omaloomingulist fantaasiajuttu kirjutada.• mõistab, mis on filosoofia ja oskab arutleda filosoofia põhiküsimuste üle;• oskab rühmas oma mõtteid avaldada, annab oma panuse järelduseni jõudmisel;• oskab teksti tsitaati kommenteerida ja tekstist olulisi mõtteid juurde leida;• oskab fantaseerida tehismaailmast;
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • oskab tekstist olulist infot leida ja seda nimekirjana esitada; • oskab kirjutada arutlust. • oskab rühmas arutleda; • oskab võrrelda vanade ja noorte inimeste erinevusi; • oskab anda nõu lihtsa probleemi lahenduseks; • oskab esitada küsimusi; • oskab analüüsida oma suurte küsimuste vastuseid; • teab aasta jooksul õpitud mõisteid; • oskab koostada dialoogi.
--	---

EESTI KEEL 8.klass

ÕPPESISU JA –TEGEVUS	8. KLASSI LÕPETAJA ÕPITULEMUSED
<p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <p>Suhtlusolukord, suhtlusolukorra komponendid, suhtluspartnerid. Erinevates suhtlusolukordades osalemine.</p> <p>Suhtlusolukorraga arvestamine. Suhtlemisel partneri arvestamine.</p> <p>Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, telefonivestlus.</p> <p>Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmatöö käigus arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Diskussioon.</p> <p>Kompromissi leidmine, kaaslase öeldu/ tehtu täiendamine ja parandamine. Kaaslase tööle põhjendatud hinnangu andmine.</p>	<p>1) Peab sobivalt telefoni- ja mobiilivestlusi;</p> <p>2) käsitleb koos partneri või rühmaga sihipäraselt eakohaseid teemasid ning lahendab probleemülesandeid, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi;</p> <p>3) oskab algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada nii suhtlust kui ka teemasid; väljendab oma seisukohti ja sõnastab vajadusel oma eriarvamuse; teeb ettepanekuid, esitab omapoolseid põhjendusi, annab vajadusel lisateavet;</p> <p>4) orienteerub tekstimaailmas: tunneb olulisi tekstiliike (peamisi tarbe-, teabe-,</p>

<p>Suulise arutelu tulemuste kirjalik talletamine.</p> <p>Väitlus, väitluse reeglid.</p> <p>Teksti vastuvõtt</p> <p>Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe-, meedia- ja reklaamižanrid), nende eesmärgid.</p> <p>Teksti vastuvõtmise viisid.</p> <p>Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine.</p> <p>Kõne kuulamine, märkmete tegemine.</p> <p>Konspekterimine.</p> <p>Kõne põhjal küsimuste esitamine.</p> <p>Tekstist olulisema teabe ja probleemide leidmine, tekstist kokkuvõtte tegemine.</p> <p>Reklaamtekst, reklaamtekstide eesmärk ja tunnused. Reklaami keel.</p> <p>Kriitiline lugemine.</p> <p>Avalik ja varjatud mõjutamine.</p> <p>Peamised keelelised mõjutamisvõtted, demagoogia.</p> <p>Meediaeetika kesksed põhimõtted.</p> <p>Sõnavabaduse põhimõte ja selle piirangud.</p> <p>Teabetekstide eesmärk, teabeteksti tunnused ja ülesehitus.</p> <p>Juhend ja uurimus.</p> <p>Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine.</p> <p>Tekstiloom</p> <p>Teabe edastamine, reprodutseerimine, seostamine konkreetse teema või isikliku kogemuse piires. Erinevat liiki alustekstide põhjal kirjutamine.</p> <p>Refereerimine</p>	<p>meedia- ja reklaamižanreid), nende põhijooni ja kasutusvõimalusi;</p> <p>5) teab, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast liigist ja autorist; eristab tarbe-, teabe-, meedia- ja reklaamtekstide stiile üksteisest, argisuhtluse ja ilukirjanduse stiilist;</p> <p>6) teab peamisi mõjutusvahendeid;</p> <p>7) leiab tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet raamatukogust ja internetist; valib kriitiliselt oma teabeallikaid ja osutab nendele sobivas vormis;</p> <p>8) tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise protsesse ja kohandab neid oma eesmärkidele;</p> <p>9) oskab eesmärgipäraselt kirjutada kirjandit;</p> <p>10) oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ja peab lühikest ettekannet ja kõnet);</p> <p>11) teab eesti keele lauseehituse peajooni; tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista ja kasutada;</p> <p>12) teab suulise ja kirjaliku keelevormi erijooni;</p> <p>13) järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;</p> <p>14) oskab õigekirjajuhiseid leida sõna- ja käsiraamatutest.</p> <p>15) tekstiloomes, tekste analüüsis ja hinnates;</p>
---	--

<p>Teabeallikatele ja alustekstidele viitamise võimalused.</p> <p>Viidete vormistamine.</p> <p>Kõneks valmistumine, kõne koostamine ja esitamine.</p> <p>Kõne näitlikustamine.</p> <p>Ettekande koostamine ja esitamine.</p> <p>Kirjandi kirjutamise eeltöö: mõtete kogumine, kava koostamine, mustandi kirjutamine.</p> <p>Kirjandi teema ja peamõte, kirjandi ülesehitus.</p> <p>Teksti liigendamine.</p> <p>Jutustava, kirjeldava või arutleva kirjandi kirjutamine.</p> <p>Õigekeelsus ja keelehoole</p> <p>Üldteemad</p> <p>Eesti kirjakeele kujunemine 19. sajandil.</p> <p>Algustäheõigekiri</p> <p>Nimi, nimetus ja pealkiri.</p> <p>Isikud ja olendid; kohad ja ehitised; asutused, ettevõtted ja organisatsioonid; riigid ja osariigid; perioodikaväljaanded; teosed, dokumendid ja sarjad; ajaloosündmused; üritused; kaubad.</p> <p>Lauseõpetus ja õigekiri</p> <p>Lause. Lause suhtluseesmärgid.</p> <p>Lauseliikmed: öeldis, alus, sihitis, määrus ja öeldistäide. Täiend. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ja täiendite kirjavahemärgistamine, koondlause. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ja kasutamine lauses. Liht- ja liitlause. Liitlause õigekiri.</p>	<p>16) teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni;</p> <p>17) kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust.</p>
--	--

<p>Rindlause. Rindlause osalause</p> <p>ühendamise võimalused, rindlause kirjavahemärgistamine. Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Põimlause õigekiri.</p> <p>Segaliitlause. Lauselühend. Lauselühendi õigekiri. Lauselühendi asendamine kõrvallausega. Liht- ja liitlause sõnajärg.</p> <p>Otsekõne, kaudkõne ja tsitaat. Otsekõnega lause muutmine kaudkõneks.</p> <p>Lause.</p> <p>Lause suhtluseesmärgid. Lauseliikmed: öeldis, alus, sihitis, määrus ja öeldistäide.</p> <p>Täiend. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ja täiendite kirjavahemärgistamine, koondlause. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ja kasutamine lauses. Liht- ja liitlause. Lihtlause õigekiri.</p> <p>Rindlause. Rindlause osalause</p> <p>ühendamise võimalused, rindlause kirjavahemärgistamine. Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Põimlause õigekiri.</p> <p>Segaliitlause. Lauselühend. Lauselühendi õigekiri. Lauselühendi asendamine kõrvallausega. Liht- ja liitlause sõnajärg.</p> <p>Otsekõne, kaudkõne ja tsitaat. Otsekõnega lause muutmine kaudkõneks.</p>	
--	--

KIRJANDUS 8.klass

<p>ÕPPESISU JA –TEGEVUS</p>	<p>8. KLASSI LÕPETAJA ÕPITULEMUSED</p>
------------------------------------	---

<p>Lugemine Erinevate lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine. Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele, teose võrdlemine mõne teise teosega.</p> <p>Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.</p> <p>Jutustamine Loo jutustamine: jutustades tegevuse aja ja koha muutmine, uute tegelaste ja sündmuste ja/või erinevat liiki lõppude lisamine, eri vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi. Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspildist jutustamine.</p> <p>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine Teose mõistmist toetavad tegevused Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, analüüsi- ja hindamisküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega või oma arvamusega, toetumata tekstile. Teksti kesksete mõtete leidmine. Teose teema ja peamõtte sõnastamine. Kokkuvõtte kirjutamine.</p>	<p>Lugemine 1) On läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut); 2) loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist; 3) tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega;</p> <p>Jutustamine 4) jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni;</p> <p>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine 5) vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele; 6) kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ja tsitaate; 7) kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määratleb teose olulisemad sündmused, arutleb põhjus-tagajärg-seoste üle; 8) kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste omavahelisi suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi, lähtudes humanistlikest ja demokraatlikest väärtustest;</p>
---	--

<p>Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Autori hoiaku ja teose sõnumi mõistmine ja sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal. Illustratiivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine, tähenduse kommenteerimine ja valiku põhjendamine. Probleemi olemuse-põhjuse-tagajärje-lahenduse seoste üle arutlemine. Loetu põhjal järelduste tegemine. Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine. Teose/loo kui terviku mõistmine Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt. Muutuv ja muutumatu tegelane. Teose käigus tegelasega toimunud muutuste leidmine. Tegelase suhe iseendaga, teiste tegelastega, ümbritseva maailmaga. Tegelase sisekonflikti äratundmine. Tegelastevahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine, suhete analüüs. Tegelaste tegevusmotiivide selgitamine, käitumise põhjuste analüüsimine. Tegelasrühmadevaheline konflikt ja konflikti gradatsioon. Erinevate teoste peategelaste võrdlemine. Kirjanduse tüüptegelasi. Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Miljöö kirjeldamine. Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine. Sündmuste põhjus-</p>	<p>9) arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;</p> <p>10) leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte, kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte;</p> <p>11) otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse;</p> <p>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</p> <p>12) tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi;</p> <p>13) selgitab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude kujundlikkust ja tähendust;</p> <p>14) mõtestab luuletuse tähenduse</p> <p>15) seletab oma sõnadega eepika, lüürika ja dramaatika, romaani, ja novelli, haiku ja vabavärsi ning tragöödia olemust;</p> <p>16) esitab peast luule- või draamateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust;</p> <p>17) koostab ja esitab kirjandusteost tutvustava ettekande;</p>
---	---

<p>tagajärg-seoste leidmine. Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatu seostamine. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Tekstist filmilike episoodide leidmine. Filmi ja kirjandusteose võrdlemine.</p> <p>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</p> <p>Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seletamine. Võrdlus ja metafoor kõnekäändudes. Mõttekorduste leidmine regilaulust. Rahvalaulu elementide leidmine autoriluulest. Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise, korduse, retoorilise küsimuse ja hüüatuse tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine. Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine. Luuleteksti tõlgendamine. Teose stiililise eripära kirjeldamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine. Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine Müüdi tunnused. Tänapäeva folkloor ehk poploor. Teksti kompositsioonelemendid: sissejuhatus, sõlmitus, teema arendus, kulminatsioon, lõpplahendus. Muutuv ja muutumatu tegelane.</p> <p>Ilukirjanduse põhiliigid. Eepika, lüürika, draamaatika tunnused. Romaani (erinevad liigid) ja novelli tunnused. Ulme- ja detektiivromaani tunnused. Reisikirja olemus. Luule vorm: värss, stroof. Oodi, haiku ja vabavärsilise luule tunnused.</p>	<p>18) kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljöo kirjeldus) või jutustava (muinasjutu või muistendi) teksti;</p> <p>19) kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse abil ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja.</p>
---	--

Motiivi olemus. Tragöödia tunnused.

Draamatika mõisted: monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Intriigi olemus.

Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle valmimine. Filmikunsti väljendusvahendid: pilt ja sõna, kaader filmis. Kirjandusteose ekraniseering.

Esitamine Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?). Esituse ladusus, selgus ja tekstitäpsus; esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon. Silmside hoidmine kuulaja-vaatajaga. Miimika ja žestikulatsiooni jälgimine. Luuleteksti esitamine peast. Draamateksti esitamine ositi. Instseneeringu esitamine. Kirjandusteost tutvustava ettekande koostamine ja esitamine.

Omalooming

Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid: ulme- või detektiivjutu, haiku või vabavärsilise luuletuse, näidendi, proosa- või luuleteksti dramatiseeringu, tegelase monoloogi, tegelase eluloo, tegelase seletuskirja, muudetud žanris teksti (nt luuletuse põhjal kuulutuse, uudisest jutustuse), lisatud repliikidega teksti, mina-vormis loo, detailide abil laiendatud loo, võrdluste- ja metafooriderikka teksti, loo ühest ja samast sündmusest traagilises ja koomilises võtmes, kirja teose autorile, teostest valitud

<p>ja kommenteeritud tsitaatide kogumiku, tsitaadi (moto) alusel kirjandi, või muud sellist. Omaloomingulised tööd (nt teemamapid) tänapäeva kultuuri-nähtuste ja kultuurilooliste isikute kohta.</p>	
---	--

EESTI KEEL 9.klass-2t nädalas/ 70t õa

ÕPPESISU JA –TEGEVUS	9. KLASSI LÕPETAJA ÕPITULEMUSED
<p>Suuline ja kirjalik suhtlus Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud. Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid. Veebis kommenteerimine. Keeleviisakus ja -väärikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele. Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusringis. Loetu kirjalik ja suuline vahendamine. Suhtlemine ajakirjanikuga. Väitlus, väitluse reeglid. Teksti vastuvõtt Veebilehed: eesmärgid ja ülesehitus. Veebist teabe otsimine, teabeallikate ja info kriitiline hindamine. Teabe talletamine ja süstematiseerimine. Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm).</p>	<p>1) Esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid; 2) suudab asjalikult sekkuda avalikku diskussiooni meediakanalites, üritustel ja mujal; kommenteerib veebis asjakohaselt; 3) loeb ja kuulab avaliku eluga kursisoleku ja õppimise või töö eesmärkidel ning isiklikust huvist; rakendab lugemise ja kuulamise eri viise ja võimalusi; 4) loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ja arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste; 5) valib teadlikult oma lugemisvara; suudab teha järeldusi kasutatud keelevahenditest, märkab kujundlikkust; 6) oskab eesmärgipäraselt kirjutada kirjandit; asjalikke kommentaare ja arvamused;</p>

<p>Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine.</p> <p>Tarbetekstide eesmärk, tarbetekstide tunnused ja ülesehitus.</p> <p>Tarbe- ja teabetekstidest olulise info leidmine, süstematiseerimine ja selle põhjal järelduste tegemine.</p> <p>Funktsionaalstiilid: tarbe-, teabe-, meedia- ja reklaamitekstide keelekasutus.</p> <p>Tekstiloomel</p> <p>Arutlusteema leidmine ja sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal.</p> <p>Arutluse põhiskeem: väide, põhjendus, järelalus.</p> <p>Teksti pealkirjastamine.</p> <p>Tekstilõik, tekstilõigu ülesehitus.</p> <p>Lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused.</p> <p>Teksti sidusus.</p> <p>Jutustava, kirjeldava ja arutleva tekstiosa sidumine tervikuks.</p> <p>Sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel vastavalt suhtluseesmärkidele.</p> <p>Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära.</p> <p>Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine.</p> <p>Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega.</p> <p>Keelekujundite kasutamine tekstiloomel: konteksti sobivad ja sobimatud kujundid.</p> <p>Tarbetekstide koostamine ja vormistamine: elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus, taotlus.</p> <p>Õigekeelsus ja keelehoole</p>	<p>7) oskab kirjutada elulugu, avaldusi, seletuskirju ja taotlusi;</p> <p>8) seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga eesmärgiga ja teiste tekstidega;</p> <p>9) vahendab kuulnud ja loetud tekste eetilisel, sobiva pikkuse ja täpsusega;</p> <p>10) väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest; suhestab keeli teadlikult, tajub nende erinevusi;</p> <p>11) edastab võõrkeeles kuulnud ja loetud infot korrektset eesti keeles ja arvestades eesti keele kasutuse väljakujunenud tavaid;</p> <p>12) leiab oma sõnavara rikastamiseks keeleallikatest sõnade konteksti-tähendusi, kasutusviise ja mõistesuhteid;</p> <p>13) tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista ja kasutada;</p> <p>14) tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides.</p>
---	---

<p>Üldteemad</p> <p>Keeleuendus. Kirjakeele areng tänapäeval: võimalused ja ohud.</p> <p>Keelesugulus, soomeugri ja indoeuroopa keeled.</p> <p>Eesti keele eripära, võrdlus teiste keeltega.</p> <p>Häälikuõpetus ja õigekiri</p> <p>Muutumatute sõnade kokku- ja lahkukirjutamine.</p> <p>Tsitaatsõnade märkimine kirjas.</p> <p>Võõrnimede õigekiri ja vormimoodustus.</p> <p>Lühendamise põhimõtted ja õigekiri, lühendite käänamine.</p> <p>Poolitamine, sh võõrsõnade ja nimede poolitamine.</p> <p>Arvuti keelekorrektori kasutamine.</p> <p><i>Sõnavaraõpetus</i></p> <p>Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid. Fraseologismid, nende stiilivärving.</p> <p>Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine, liitmine ja tehissõnad.</p> <p>Sagedamini esinevad tuletusliited ja nende tähendus.</p> <p>Eesti keele olulisemad sõna- ja käsiraamatud, keelealased veebiallikad.</p> <p>Sõnaraamatute kasutamine sõnade tähenduse ja stiilivärvingu leidmiseks</p>	
--	--

KIRJANDUS 9.klass

<p>ÕPPESISU JA –TEGEVUS</p>	<p>9. KLASSI LÕPETAJA ÕPITULEMUSED</p>
------------------------------------	---

<p>Lugemine</p> <p>Erinevate lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine.</p> <p>Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine.</p> <p>Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele, teose võrdlemine mõne teise teosega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele.</p> <p>Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.</p> <p>Esitamine</p> <p>Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?).</p> <p>Esituse ladusus, selgus ja tekstitäpsus; esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon. Silmside hoidmine kuulaja-vaatajaga. Miimika ja žestikulatsiooni jälgimine.</p> <p>Teost tutvustava ettekande koostamine ja esitamine.</p> <p>Omalooming</p> <p>Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid: regilaulu, kujundirikka luuletuse või miniatuuri, tegelase iseloomustuse või CV, tegelaste juhtlauseid, teise ajastusse paigutatud tegevustikuga loo, miljöö kirjelduse, kirjandusteose probleemidest lähtuva arutluse, alustekstile sisulise vastandteksti,</p>	<p>1) On läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut);</p> <p>2) loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist;</p> <p>3) tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega;</p> <p>4) koostab ja esitab teost tutvustava ettekande;</p> <p>5) kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljöö kirjeldus) või jutustava (muinasjutu või muistendi) teksti;</p> <p>6) kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse abil ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja;</p> <p>7) kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määratleb teose olulisemad sündmused, arutleb põhjus-tagajärg-seoste üle;</p> <p>8) vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele;</p> <p>9) kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ja tsitaate;</p> <p>10) kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määratleb teose olulisemad</p>
---	---

<p>teatrietenduse, filmi või kirjandusteose arvustuse vms.</p> <p>Omaloomingulised tööd (nt lühiuurimused) tänapäeva kultuuri-nähtuste ja kultuurilooliste isikute kohta.</p> <p>Jutustamine</p> <p>Loo jutustamine: jutustamine teksti kompositsioonist lähtuvalt, jutustades tegevuse aja ja koha muutmine, uute tegelaste ja sündmuste ja/või erinevat liiki lõppude lisamine, eri vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi.</p> <p>Tutvumine elektroonilise meedia (raadio, televisioon, internet) erinevate jutustamisviisidega.</p> <p>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p> <p><i>Teose mõistmist toetavad tegevused</i></p> <p>Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, analüüsi- ja hindamis-küsimused.</p> <p>Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega või oma arvamusega, toetumata tekstile.</p> <p>Teksti kesksete mõtete leidmine. Teose teema ja peamõtte sõnastamine. Konspekti koostamine.</p> <p>Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Autori hoiaku ja teose sõnumi mõistmine ja sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja</p>	<p>sündmused, arutleb põhjus-tagajärg-seoste üle;</p> <p>11) kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste omavahelisi suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi, lähtudes humanistlikest ja demokraatlikest väärtustest;</p> <p>12) arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;</p> <p>13) leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja pea-mõtte;</p> <p>14) otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse;</p> <p>15) tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi;</p> <p>16) mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes;</p> <p>17) seletab oma sõnadega eepika, lüürika, dramaatika, eepose, romaani, jutustuse, novelli, ballaadi, haiku, vabavärsi, soneti, komöödia ja tragöödia olemust;</p>
--	--

tekstinäidete varal. Illustratiivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine, tähenduse kommenteerimine ja valiku põhjendamine. Probleemi olemuse-põhjuse-tagajärje-lahenduse seoste üle arutlemine. Loetu põhjal järelduste tegemine.

Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.

Teose/loo kui terviku mõistmine

Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt.

Muutuv ja muutumatu tegelane. Teose käigus tegelasega toimunud muutuste leidmine. Lihtne ja keeruline tegelane.

Tegelase suhe iseendaga, teiste tegelastega, ümbritseva maailmaga. Tegelase sisekonflikti äratundmine.

Tegelastevahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine, suhete analüüs. Tegelaste tegevusmotiivide selgitamine, käitumise põhjuste analüüsimine.

Tegelasrühmadevaheline konflikt ja konflikti gradatsioon.

Erinevate teoste peategelaste võrdlemine.

Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Miljöö kirjeldamine.

Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine.

Teose rütm: ellipsi täitmine. Sündmuste põhjus-tagajärg-seoste leidmine.

Ajaloo­ünd­mu­ste ja kirjan­du­ste­o­ses
ku­ju­ta­tu seos­ta­mine. A­ja­stule iseloomu­liku
ai­ne­se lei­d­mine teo­sest.

Eesti a­ja- ja kul­tuurilo­o seos­ta­mine.

Tek­sti a­ja- või kul­tuurilo­olise tä­hen­duse
uurimine.

*Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse
mõistmine*

Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise,
korduse, retoorilise küsimuse ja hüüatuse,
ellipsi ja inversiooni tundmine ja
kasutamine.

Sümbolite seletamine. Allegooria ja allteksti
mõistmine.

Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika
leidmine.

Luuleteksti tõlgendamine.

Autori keelekasutuse omapära leidmine.

Teose stiililise eripära kirjeldamine.

Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine
ja arendamine.

*Teose mõistmiseks vajaliku metakeele
tundmine*

Ilukirjanduse põhiliigid. Eepika, lüürika,
dramaatika tunnused. Eepose, romaani
(erinevad liigid), jutustuse, novelli,
miniatuuri tunnused.

Luule vorm: värss, stroof, erinevad
riimiskeemid. Oodi, ballaadi, soneti, haiku
ja vabavärsilise luule tunnused.

Komöödia, tragöödia ja draama tunnused.

Arvustuse olemus.

www.looming.ee

Kultuurirannitsa projekt-aktiivõppepäev Viljandi Ugala etendusel	
---	--

Põhikooli lõpetaja:

1. mõistab eesti keele tähtsust rahvuskultuuris ning hea keeleoskuse vajalikkust;
2. tuleb toime eesti kirjakeelega isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides; järgib kirjutades eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;
3. suhtleb eesmärgipäraselt, valib konteksti sobiva suhtluskanali; väljendub kõnes ja kirjas asjakohaselt ja selgelt;
4. osaleb diskussioonides ja rühmatöös, avaldab oma arvamust põhjendatult ja keeleliselt korrektselt;
5. kuulab ja loeb arusaamisega eri liiki tekste, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid; vahendab loetut ja kuuldut suuliselt ning kirjalikult;
6. leiab asjakohast teavet meediast ja internetist, hindab seda kriitiliselt ning kasutab sihipäraselt;
7. tunneb tekstiliike ja nende kasutusvõimalusi ning oskab eesmärgipäraselt valmistuda eri liiki tekstide koostamiseks ja esitamiseks;
8. kirjutab eri liiki tekste ja vormistab need korrektselt;
9. kasutab sõna- ja käsiraamatuid ning leiab õigekeelsusabi veebiallikatest.
- 10.

9. klassi lõpetaja

1. teab kirjanduse põhimõisteid: eepika, lüürika, dramaatika; eepos, jutustus, romaan, luuletus, näidend; komöödia, tragöödia, draama; teema, karakter, dialoog; kompositsioon, stiil;
2. teab rahvaluule liike, oskab eristada rahvaluulet ilukirjandusest;
3. teab romantismi ja realismi mõistet, nende tunnuseid ning tuntumaid esindajaid;
4. teab tuntumaid eesti ja väliskirjanikke, on lugenud vähemalt 12 ilukirjandusteost;
5. oskab lühidalt tutvustada 2–3 pikemat proosa- või draamateost, määratleda teemat, iseloomustada nende tegelasi, teose üle arutleda;
6. oskab interpreteerida ja esitada luuletust;

7. tunneb tekstist ära olulisemad kujundid: algriimi, võrdluse, isikustamise, metafoori, korduse;
8. väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit;
9. tunneb ja väärtustab nii rahvuskirjandust kui ka teiste rahvaste kirjandust, nii oma rahvuslikku pärimuskultuuri kui ka kodumaa kultuuritraditsioone ning kultuurilist mitmekesisust;
10. tajub kirjandusteost kui kunstiteost, mõistab teose sisu ning hindab selle kunstilisi väärtusi.

III KOOLIASTME ÕPITULEMUSED

Põhikooli lõpetaja:

1. on lugenud eakohast erižanrilist väärtkirjandust, kujundab selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ja arendab lugejaoskusi;
2. väärtustab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuri tutvustajat;
3. tõlgendab, analüüsib ja mõistab kirjandusteost kui erinevate lugude ja inimsuhete, elamuste ja väärtuste allikat ning erinevate seisukohtade loojat;
4. mõistab ja aktsepteerib teose lugemisel tekkivate seisukohtade paljusust, väärtustab erinevaid ideid ja kujutamisi viise;
5. väljendab end korrektselt suuliselt ja kirjalikult, jutustab kokkuvõtvalt teoses toimunust, arutleb teoses kujutatut üle, kirjutab eriliigilisi omaloomingulisi töid;
6. kasutab vajaliku teabe hankimiseks eri allikaid, sealhulgas sõnaraamatuid ja interneti.